

УЧЕБНИ ПРОГРАМИ ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО–ПРАВОСЛАВИЕ

I – XII КЛАС

Едно от универсалните права на човека, защитено чрез редица най-авторитетни международни документи, а също и чрез Конституцията на Р. България, е свободата на съвестта. Тя предполага и правото на всеки човек да избира начина, по който да формира своя светоглед и да изгражда моралните устои на своята личност. В тази връзка е оправдано и необходимо образователната система на нашата държава да предоставя на учениците широк спектър от възможности за личностно развитие както посредством светски предмети от рода на философия, история и цивилизации, български език и литература, гражданско образование и други, така и чрез осигуряване на условия учениците да се запознават със своята собствена религия на конфесионални начала, а също да придобиват знания за историята и естеството на световните религии.

ОБУЧЕНИЕТО ПО РЕЛИГИЯ I– IV клас (въвеждаща част)

Началният училищен период е уникален в живота на всяко дете, защото отразява важни моменти, свързани с личностното израстване на малките ученици, и оставя ярки и незаличими следи за цял живот. С постъпването в училище настъпват редица промени: преходът от една основна дейност към друга, поставя се началото на системното обучение, настъпва реструктуриране на самосъзнанието и разместване на влиянията на авторитетите в обкръжаващото социално пространство, осъществява се също така училищната идентификация, вербализирана чрез самовъзприятието „Аз съм ученик“. Периодът се характеризира и с редица сензитивни процеси, благоприятстващи най-вече оgramотяването и формирането на нравствени качества.

Първите десет години са най-благогатната основа за формирането на основните човешки ценности и нравствено поведение. В тази възраст в детето се пробужда духовна енергия, която му помага да осъзнае на житейско равнище проявленията на доброто и злото, красивото и грозното и да разбира техните проекции върху човешките взаимоотношения. На прагматична основа се осъществява осъзнатият преход от нравствен реализъм към нравствен релативизъм, който позволява на детето да осмисля и да оценява своите постъпки и тези на другите като съотнася резултатите от тях към причините, породили тези постъпки. Осъзнато се формира чувството за принадлежност към най-близкото обкръжение.

Всички фактори, съпътстващи тези процеси, вменяват на семейството и училището висока степен на отговорност. Естествено възниква въпросът, свързан с възможните съдържателни и технологични решения.

Обучението по *религия – християнство-православие* I–IV клас има за цел да даде на учениците основни познания за традиционната за Република България религия – Православието, като основен градивен елемент в социалния, духовния и културния живот на българите. Информацията, която те получават за живота и дейността на Господ Исус Христос, на Пресвета Богородица и на други християнски светци, за Библията и за храма, им дава възможност не само да разширят своята култура, но и да бъдат приобщени към християнските добродетели, които да залегнат и в основата на изграждащата им се ценностна система.

Обучението по *религия – християнство-православие* не само приобщава малките ученици към нравствените послания на християнското учение, но и е изначална опора за видими и положителни промени в социално-нравствената насоченост на учебно-възпитателния процес. Обучението се осъществява на информационно-ценностна основа: формиране на основни знания за православната религия и формиране на ценностно-ориентирано отношение към света, в който детето живее и се реализира.

Основната цел и задачи са ориентирани около:

- формиране на основни знания за православието;
- запознаване с текстове от Стария и Новия Завет и осмисляне на нравствените послания, съдържащи се в тях;
- приобщаване на подрастващите към непреходните нравствени ценности на християнския морал;
- запознаване със символите на православно християнство, с живота на Господ Исус Христос, Света Богородица и най-популярните светци;

- разширяване на сетивния кръгзор за откриване на хармонията в природата и човешките взаимоотношения и на тази основа формиране на социална емоционална компетентност;

- формиране на надеждни представи за категориите: „добро“, „зло“, „красиво“, „грозно“, „дълг“, „отговорност“, „истина“, „свобода“, „вяра“;

- укрепване на социално-нравственото развитие на подрастващите чрез формиране на умения за наблюдение и анализ на човешките взаимоотношения, водене на толерантен диалог на основата на емпатийно поведение, вземане на адекватни нравствени решения и поемане на отговорност;

- формиране на умения за запазване на духовната стабилност, самопознание и самоусъвършенстване.

Обучението по *религия – християнство-православие* в началния етап на основното образование се основава на ценността и авторитета на православната традиция и се ръководи от следните принципи: научност, комплексност, нагледност, емоционалност, съгласуваност с нуждите и интересите на ученика; диалогичност; интерактивност; развитие на ключови компетентности.

Организирането на учебния процес е поставено предимно на практическа основа. Като естествена опора за навлизане в проблематиката се използва опитът на децата, свързан с честването на православните празници, посещението им в храма и най-общите представи за православната вяра. Формирането на знания, умения и отношения в I – IV клас се базира на спираловидния подход за структуриране на учебното съдържание, който предполага постъпателно обогатяване и разширяване на представите и понятията. Затова и голяма част от основните тематични единици се повтарят, като повторението не е механично, а във всеки следващ клас предполага по-дълбинно вникване в съдържанието на разглежданата информация и по-висока степен на ценностно ориентираните дейности на учениците.

Педагогическото общуване е подчинено на позитивните емоционални преживявания на децата, насочени към пълноценна изява и стремеж към нравствено самоусъвършенстване.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ПЪРВИ КЛАС

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* в I клас е разработено в дванадесет глобални теми:

1. *Аз съм християнче,*
2. *Нашите християнски празници,*
3. *Вярата в Бог ни прави добри и силни,*
4. *Ангелите – наши пазители,*
5. *Бог подкрепя праведните и прави чудеса,*
6. *Рождество Христово,*
7. *Кръщението на Иисус Христос,*
8. *Какво научих за християнската вяра,*
9. *Да обичаме всички хора,*
10. *Света Дева Мария – благословена от Бога,*
11. *Славим името на Иисус Христос,*
12. *Доброто побеждава злото.*

Ясен приоритет в програмата е постепенното изграждане на умения и компетентности, които се формират в процеса на обучение по *религия – християнство-православие*, но са напълно преносими и приложими и в други съдържателни области. Тези компетентности се въвеждат и упражняват на начално ниво в I клас и се надграждат във II и III клас, като се очаква да бъдат развити напълно в края на IV клас. Дейностите за развитие на преносимите компетентности се осъществяват в часовете за упражнения *през цялата учебна година*.

Овладеяването на умения като приоритет се проявява в предвиденото според тази учебна програма съотношение между брой на часовете за нови знания и тези за практически дейности и упражнения, както и в съотношението между формите на оценяване. Така формулираните цели на обучението по *религия – християнство-православие* в I клас изискват прилагането на интерактивни методи на преподаване и последователно осъществяване на разнообразни дидактични игри и групови дейности.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none">• Познава най-същественото от живота и дейността на Господ Иисус Христос, света Дева Мария и големите християнски светци.• Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции.• Познава храма като свещено място.

	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за християнските светци. • Познава молитвата като начин за общуване на християните с Бога. • Знае за всеопрощаващата любов на Бога.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори, като прилага християнските добродетели в ежедневно общуване с околните. • Прилага изграден модел на поведение в храма. • При условие на направен религиозен избор в семейството може да се моли.
Отношения/ нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Игражда емпатийно поведение, насочено към околните. • Разбира основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за себепознание и самоусъвършенстване. • Стреми се към социално-нравствена активност.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава в различна степен представи и понятия, свързани с православната вяра. • Споделя опит от семейството и детската градина, свързан с православните празници. 	диагностика	предварителни представи и понятия на учениците, свързани с православната вяра
1. Тема: <i>Аз съм християнче</i> – 6 часа (12 часа)			
1.1. Иисус Христос – Син Божи	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за Бога като Създател на всичко видимо и невидимо, Който е изпратил своя Син, за да ни научи как да бъдем добри. • Проявява духовен интерес към света, който го заобикаля. • Показва позитивно отношение към близки, приятели, природа. 	за нови знания	Бог, Господ Иисус Христос
	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава иконата на Господ Иисус Христос и открива мястото ѝ в храма. • Умее да разпознава и изобразява кръстния знак. • Познава начина, по който православните християни се прекръстват. 	за упражнения и практически дейности	
1.2. Света Дева Мария – Божията майка	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за света Дева Мария – Божията майка. • Възприема св. Богородица като закрилница на християните. • Проявява търпение, смирение и добри взаимоотношения. 	за нови знания	Света Дева Мария, Божия майка, Богородица, смирение

1.3. Молитвата – общуване с Бога	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността и смисъла на молитвата. • Знае молитвата „Отче наш“. 	за нови знания	молитва, Отец
1.4. Храмът – дом Божий	<ul style="list-style-type: none"> • Познава храма като свято място. • Познава начина, по който са разположени иконите на Господ Иисус Христос и Пресвета Богородица на иконостаса в храма. 	за упражнения и практически дейности	
1.5. Как да се държим в храма	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за поведението в храма. • Упражнява модел на поведение в храма. 	за упражнения и практически дейности	
2. Тема: Нашите християнски празници – 3 часа (6 часа)			
2.1. Светците – Божии хора	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за светците като застъпници на християните пред Бога. • Познава традицията много хора да носят име на светец. • Знае за принципа всеки храм да е наименован на светци или на празници, свързани с живота на Иисус Христос и на света Дева Мария. • Уважава живота и делата на светците. 	за нови знания	свещец, святост, покровител
2.2. Въведение Богородично	<ul style="list-style-type: none"> • Познава църковния празник Въведение Богородично като ден на християнското семейство. • Знае молитва към света Дева Мария. • Възприема християнското семейството като благословено от Бога. 	за упражнения и практически дейности	
2.3. Моят светец – моят Имен ден	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава образите на най-популярните светци. • Споделя знания и преживявания, свързани с празнуването на Именния ден. 	за упражнения и практически дейности	
3. Тема: Вярата в Бог ни прави добри и силни – 4 часа (8 часа)			
3.1. Света Петка	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на света Петка. • Познава обичаите в родното селище, свързани с празнуването на празника 	за нови знания	свещица, праведност
3.2. Свети Йоан Рилски	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на свети Йоан Рилски като покровител на България. • Познава празници, посветени на свети Йоан Рилски. 	за нови знания	житие, покровител
3.3. Свети Димитър – Димитровден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на свети Димитър. • Познава обичаите в родното селище, свързани с празнуването на празника. 	за нови знания	великомъченик
3.4. Вярата в Бог ни прави добри и силни	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за живота на светци, на чиито имена са кръстени храмове и манастири в родното селище. • Проявява почит към светците и любов към хората. 	за упражнения и практически дейности	

4. Тема: Ангелите - наши пазители – 1 час (2 часа)			
4.1. Свети Архангел Михаил – Архангеловден	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за Ангелите като невидими пазители на християните. • Разпознава свети Архангел Михаил като водач на светлите ангели. 	за нови знания	Ангел, пазител
5. Тема: Бог подкрепя праведните и прави чудеса – 2 часа (4 часа)			
5.1. Свети Николай Чудотворец – Никулден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на свети Николай – Чудотворец. • Познава обичаите, свързани с празнуването на празника. 	за нови знания	чудотворец
5.2. Светците – вяра, дела и чудеса	<ul style="list-style-type: none"> • Споделя знания за добри дела и чудеса на светци. 	за упражнения и практически дейности	
6. Тема: Рождество Христово – 2 часа (4 часа)			
6.1. Рождество Христово – Витлеемската звезда	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за знаменията, свързани с раждането на Господ Иисус Христос. • Познава евангелската история. 	за нови знания	Рождество, Спасител Витлеемска звезда
6.2. Коледа	<ul style="list-style-type: none"> • Познава обичаи, свързани с празника Рождество Христово. • Споделя опит и преживявания, свързани с Коледа. 	за упражнения и практически дейности	
7. Тема: Кръщението на Иисус Христос – 2 часа (4 часа)			
7.1. Кръщението на Иисус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за Кръщение Христово. • Знае защо това събитие се нарича Богоявление. • Знае за св. Йоан Кръстител, който кръщава Иисус Христос. 	за нови знания	Йоан Кръстител, кръщение, Богоявление
7.2. Богоявление и Ивановден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на празниците Богоявление и Ивановден. • Разпознава иконите на празника Богоявление и на св. Йоан Кръстител. • Познава църковната традиция и обичаите, свързани с празнуване на празника Богоявление. 	за упражнения и практически дейности	
8. Тема: Какво научих за християнската вяра – 1 час (2 часа)			

8.1. Какво научих за християнската вяра	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за: <ul style="list-style-type: none"> - Бога като Творец на всичко видимо и невидимо; - Света Дева Мария – Божията майка; - Ангела-пазител. - Светците, почитани от православните християни. - Християнската вяра, която прави хората по-добри и силни. • Показва нагласа за реализиране на добри постъпки. 	обобщение	
9. Тема: Да обичаме всички хора – 2 часа (4 часа)			
9.1. Прощка – Сирни Заговезни	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира, че добрите хора обичат близките си и прощават техните грешки. • Осъзнава, че любовта към хората ни прави щастливи. • Познава обичаи, свързани с празнуване на празника Сирни Заговезни. 	за нови знания	прошка, Сирни заговезни
9.2. Обичаме и прощаваме	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява действена съпричастност към болките и радостите на другите около нас. • Споделя опит, свързан с прощката. 	за упражнения и практически дейности	
10. Тема: Света Дева Мария – благословена от Бога – 1 час (2 часа)			
10.1. Благата вест – Благовещение	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за света Дева Мария като избрана от Бога да стане майка на Спасителя. • Умее да изразява почит към Божията майка. 	за нови знания	Блага вест Благовещение
11. Тема: Славим името на Исус Христос – 4 часа (8 часа)			
11.1. Цветница	<ul style="list-style-type: none"> • Познава евангелското събитие. • Споделя съкровени религиозни чувства, свързани с празника Цветница. 	за нови знания	Осанна
11.2. Христос Възкресе (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава евангелската история за Възкресението на Господ Исус Христос. • Възприема Великден като най-светлият християнски празник. 	за нови знания	Възкресение, Христос възкръсна, Наистина възкръсна
11.3. Христос Възкресе (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и участва в традиции и обичаи, свързани с празника. 	за упражнения и практически дейности	
11.4. Великден	<ul style="list-style-type: none"> • Реализира творчески изяви, свързани с празника. 	за упражнения и практически дейности	
12. Тема: Доброто побеждава злото – 1 час (2 часа)			

12.1. Свети Георги Победоносец	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за свети Георги като дарен с Божията сила, за да побеждават злото. • Познава обичаи, свързани с празнуването на празника Гергьовден. • Уважава мъчениците за православната ни вяра. 	за нови знания	Победоносец
Нашата православна вяра. Годишен преговор	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за I клас представи и понятия за православната вяра, за Господ Иисус Христос като Спасител на човечеството, за света Дева Мария – Божията майка, за светците – Божии хора и мъченици за вярата, за християнските празници и за християнските добродетели като носители на доброто в човешките взаимоотношения. 	тест за изходно ниво	диагностика на формираните представи и понятия, заложи в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в I клас е 32 часа.

За нови знания	16 ч. - 50%
За упражнения и практически дейности	12 ч. – 37.5%
За обобщение	2 ч. – 6.25%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. – 6.25%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в I клас е 64 часа.

За нови знания	32 ч. - 50%
За упражнения и практически дейности	24 ч. – 37.5%
За обобщение	4 ч. – 6.25%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. – 6.25%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ВТОРИ КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за II клас продължава реализирането на информационно-ценностната насоченост, свързана с разширяването и обогатяването на първоначални знания за православието, на практическа основа и включване на учениците в дейности, ориентирани към реализиране на религиозно-нравствено поведение.

Програмата включва шест глобални теми: 1) *Божият Син – Исус Христос*; 2) *Моята християнска вяра*; 3) *Бог е в нас и около нас*; 4) *Света Дева Мария – Богородица*; 5) *Светците – наши закрилници*; 6) *Обичам и прощавам*.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Детето опознава света на православния християнин. • Познава храма като свещено място. • Познава най-същественото от живота и дейността на Исус Христос, света Богородица и големите християнски светци. • Познава и разграничава понятието <i>чудо</i>. • Познава библейските разкази за някои от чудесата на Исус Христос, касаещи природата и хората. • Знае за чудесата на света Богородица. • Познава житията, делата и чудесата на изучените светци. • Познава молитвата като начин за общуване на християните с Бога, с пресвета Богородица и със светците. • Познава изискванията на петата и деветата Божии заповеди. • Знае за силата на покаянието и прощката и за всеопрощаващата Божия любов. • Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Описва и разпознава православния храм сред другите обществени сгради. • Разпознава свещенослужителите, които служат в храма. • Различава понятията <i>добро</i> и <i>зло</i> и проявява нагласа за добродетелност. • Споделя представи, впечатление и отношения от познати библейски разкази. • Прилага изучените християнски добродетели в ежедневно общуване с околните. • Прилага изграден модел на поведение в храма.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Реализира емпатийно поведение, насочено към околните. • На основата на изучените християнски ценности проявява стремеж към себепознание и самоусъвършенстване. • Проявява добротворство, милосърдие и взаимопомощ в отношенията си с околните.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за I клас представи и понятия за православната вяра, за Господ Иисус Христос като Спасител на човечеството, за света Дева Мария – Божията майка, за светците – Божии хора и мъченици за вярата, за християнските празници и за християнските добродетели като носители на доброто в човешките взаимоотношения. 	тест	Господ Иисус Христос, Спасител, Пресвета Богородица, светци, църква, християнски празници и добродетели
1. Тема: Моята християнска вяра – 4 часа (8 часа)			
1.1. Храмът в моя роден край	<ul style="list-style-type: none"> Познава устройството и предназначението на християнския храм. Разпознава храма сред другите обществени сгради. Описва и разказва за православни храмове, които познава. Знае за светеца или празника, на които са посветени познатите храмове. Описва подредбата на иконите, различава християнски символи. Спазва правила на поведение в храма. 	за упражнения и практически дейности	
1.2. Служителите в храма	<ul style="list-style-type: none"> Изброява названия на служители в храма. Познава дейността на свещенослужителите. Разпознава свещеника според спецификата на неговото облекло. Проявява уважение към свещенослужителите. 	за нови знания	свещеник, богослужение, литургия
1.3. Празнуваме в храма (1)	<ul style="list-style-type: none"> Участва в богослужения в храма. Споделя опит и преживявания, свързани с празнуването в храма. 	за упражнения и практически дейности	
1.4. Празнуваме в храма (2)	<ul style="list-style-type: none"> Участва в богослужения в храма. Споделя опит и преживявания, свързани с празнуването в храма. 	за упражнения и практически дейности	
2. Тема: Божият Син – Иисус Христос – 7 часа (14 часа)			

2.1. Роди се Син Божи	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския сюжет на Рождество Христово. • Знае за Господ Иисус Христос като обещания от Бога Спасител. • Познава Рождественски символи. • Познава произхода на традицията, свързана с раздаването на подаръци. 	за нови знания	Назарет, Витлеем, Витлеемска звезда вълхви, звездобройци
2.2. Празнуваме Бъдни вечер	<ul style="list-style-type: none"> • Реализира творчески дейности, посветени на празника. • Проявява съпричастност в подготовката на семейното тържество. 	за упражнения и практически дейности	
2.3. Празнуваме Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява чувствона приобщеност към духовното съпреживяване на празника. 	за упражнения и практически дейности	
2.4. Чудесата на Иисус Христос (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава понятието <i>чудо</i>. • Знае за някои от чудесата на Господ Иисус Христос, извършени над природата. • Познава библейския разказ за това как Господ Иисус Христос укротява бурята и как ходи по водата. 	за нови знания	чудо, Господ
2.5. Чудесата на Иисус Христос (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за някои от чудесата на Господ Иисус Христос, извършени над хора. • Познава библейския разказ за чудното изцеление на слепородения и за възкресяването дъщерята на Иаир. 	за нови знания	слепороден, изцеление, възкресяване
2.6. Чудесата на Иисус Христос (3)	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава чудесата, касаещи природата и чудесата, свързани с хората. • Разбира силната вяра като условие за проява на чудото, което се извършва единствено от Бога. 	за упражнения и практически дейности	
2.7. Да празнуваме Великден	<ul style="list-style-type: none"> • Разширява и обогатява знанията за най-големия християнски празник Възкресение Христово. • Проявява съпричастност към празничната традиция. • Споделя лични и семейни преживявания. 	за упражнения и практически дейности	
3. Тема: Бог е в нас и около нас – 3 часа (6 часа)			
3.1. Доброто в мен (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Различава понятията <i>добро</i> и <i>зло</i>. • Проявява нагласа за добродетелност. 	за нови знания	добро, зло, милосърдие, благотворителност
3.2. Доброто в мен (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Споделя примери от личния си опит за съпричастност, добротворство, милосърдие и благотворителност. 	за упражнения и практически дейности	
3.3. Бог ни обича	<ul style="list-style-type: none"> • Знае, че Господ Иисус Христос обича всички хора, но най-много обича децата. 	за упражнения и	

и закриля	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери от изучените библейски истории. • Открива Божията любов и грижа в света и в личния си живот. 	практически дейности	
4. Тема: Света Дева Мария – Богородица – 3 часа (6 часа)			
4.1. Родителите на св. Дева Мария	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житията на праведните Йоаким и Анна, избрани да станат родители на св. Дева Мария. • Знае за силата на искрената и смирена молитва. • Разпознава образите на св. Анна и св. Йоаким на икона. • Показва нагласа за послушание, кротост, ученолюбивост и старание по примера на малката св. Дева Мария. 	за нови знания	Първосвещеник
4.2. Чудесата на св. Богородица (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава някои от чудесата, които е извършвала св. Богородица. • Приема св. Богородица като небесна застъпница и помощница на християните. 	за нови знания	Пресвета, чудотворни икони
4.3 Чудесата на св. Богородица (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава чудотворни икони на Пресвета Богородица. • Знае молитва към св. Богородица. • Разказва за някои от чудесата на св. Богородица. 	за упражнения и практически дейности	
5. Тема: Светците – наши закрилници – 6 часа (12 часа)			
5.1. Света Варвара	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на света Варвара. • Познава народните вярвания за закрилата на св. Варвара и почитането ѝ в българската традиция. • Изразява респект към саможертвата на светицата. 	за нови знания	аязмо
5.2. Свети Стефан	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на св. Стефан. • Разпознава иконата на светеца. • Възприема светеца като пример за проява на добротворство, смирение и прошка. 	за нови знания	дякон, архидякон, прошка, Стефановден
5.3. Свети Теодор Тирон	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на свети Теодор Тирон. • Разпознава иконата на светеца сред другите светци-воини, изобразявани на коне. • Възприема св. Теодор Тирон като пример за твърда вяра и упование в Бога в трудни моменти. • Познава и уважава обичаите в родното селище, свързани с празнуването на Тодоровден. 	за нови знания	идоли, пост, великомъченик, клада
5.4. Свети Мина	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на свети Мина. • Разпознава иконата на светеца сред другите светци-воини, изобразявани на коне. • Познава вярванията в родното селище, свързани с почитта към св. Мина. 	за нови знания	гонение, застъпник
5.5. Света Екатерина	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на света Екатерина. • Изразява чувство на почит и уважение към светицата. 	за нови знания	мъдрост, вярност

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава обичаите и вярванията в родното селище, свързани с почитта към св. Екатерина. 		
5.6. Вяра и чудеса	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за светците като наши застъпници пред Бога. • Уважава живота и делата им. • Познава църковната традиция за отдаване на почит към светците чрез икони, мощи, молитви, песнопения и др. • Разпознава икони на светци. • Споделя знания за чудеса на светци. • Приема добротата и праведността на светците като пример за подражание. 	<i>за обобщение</i>	
6. Тема: Обичам и прощавам – 7 часа (14 часа)			
6.1. Почитай баща си и майка си (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира петата Божия заповед. • Разбира смисъла на понятието почит. • Описва задълженията на децата към родителите. 	за нови знания	Божия заповед, родители, почит, благодарност, любов, послушание, дълг
6.2. Почитай баща си и майка си (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Описва подкрепата, разбирането и съпричастността, която получава от родителите си. • Проявява почит и уважение към родителите. 	за упражнения и практически дейности	
6.3. Простено – прости	<ul style="list-style-type: none"> • Разширява и обогатява знанията си за християнската прошка. • Познава църковната и народната традиция, свързана с отбелязването на Сирни заговезни. • Участва в последованието на вземане и даване на прошка. • Разбира прошката като израз на любов към Бога и към хората. 	за упражнения и практически дейности	прошка, Сирни заговезни
6.4. Не лъжи (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава деветата Божия заповед. • Има отрицателно отношение към лъжата във всички нейни форми. 	за нови знания	истина, лъжа, доверие
6.5. Не лъжи (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Формира критичност и самокритичност към проявите на лъжата в живота. • Споделя опит и преживявания, свързани с лъжата. 	за упражнения и практически дейности	
6.6. Прави добро	<ul style="list-style-type: none"> • Приема призива на Господ Иисус Христос да се прави добро. • Разграничава добрите дела от недостойните. • Участва в социални прояви на благотворителност, които са израз на добротворство и проява на християнска любов. • Проявява съпричастност, великодушие и състрадание към хората. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> • Споделя примери за проява на милосърдие и грижа за нуждаещите се като важна част на християнския живот. 		
6.7. Вярата и добри дела	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира, че вярата се проявява в добри дела. • Следва Божиите заповеди; стреми се да обича, да прощава и да помага на околните. 	<i>за обобщение</i>	
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за 2. клас представи и понятия за християнската вяра, за Божия Син – Иисус Христос; за Божието присъствие в света и в нас като добро и закрила, за Божията майка – Пресвета Богородица, за светците като наши закрилници; за Божиите заповеди, за вярата и добрите дела. 	<i>тест</i>	диагностика на формираните представи и понятия, заложените в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във II клас е 32 часа.

За нови знания	14 ч. - 44%
За упражнения и практически дейности	14 ч. - 44%
За обобщение	2 ч. - 6%
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. - 6%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във II клас е 64 часа.

За нови знания	28 ч. - 44%
За упражнения и практически дейности	28 ч. - 44%
За обобщение	4 ч. - 6%
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. - 6%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ТРЕТИ КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за трети клас очертава по-широк смислово-ценностен периметър на учебното съдържание. Увеличават се дейностите, насочени не само към овладяване, но и прилагане на знанията и уменията в ежедневието, но и тези дейности гарантиращи изграждането на пълноценни духовно-нравствени личности.

Програмата включва седем глобални теми: 1) *Нашата вяра*; 2) *Иисус Христос – Спасителят*; 3) *Бог -Творец*; 4) *Света Богородица – наша закрилница*; 5) *Да празнуваме заедно*; 6) *Българските светци*; 7) *Обичам и помагам*.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността на вярата и суеверието. • Познава молитвеното предназначение на иконата. • Познава видовете молитви: хвалебни, благодарствени, просителни. • Познава основните моменти от земния живот на Господ Иисус Христос, в които той се разкрива като Богочовек. • Познава Христовите ученици като разпространители на християнството. • Познава Библията като свещена книга на християните. • Научава, че Библията разкрива Бога като Творец на света и човека, като Любящ Баща и като справедлив Съдия. • Познава съдържанието на десетте Божии заповеди. • Познава златното правило на християнската нравственост: „Както искате да постъпват с вас човеците, тъй постъпвайте и вие с тях“ (Лука 6:31). • Познава основните моменти от живота на св. Дева Мария и празници и молитви, с които се почита Пресвета Богородица. • Познава делата и чудесата на св. княз Борис Покръстител, св. Климент Охридски, св. патриарх Евтимий Търновски и почитаните в родния край български светци. • Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Различава вяра от суеверие. • Разпознава и тълкува различни изображения на икони. • Разпознава видовете молитва. • Разграничава двете основни части от съдържанието на Библията – Стар и Нов Завет. • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори в светлината на десетте Божии заповеди.

	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага изучените Божии заповеди в ежедневно общуване с околните. • Дава примери от библейски разкази, житията на българските светци и от живота за вяра и действена любов към Бога. • Проявява съпричастност към болките и радостите на близките и оказва помощ на нуждаещите се. • Осъществява природозащитна дейност. • Осъществява творчески дейности, свързани с християнските празници.
Отношения/ нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Приема молитвата като част от живота на всеки християнин. • Разбира изучените основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за себепознание и самоусъвършенстване. • Осъзнава своята отговорност за опазването на природата като дар от Бога. • Стреми се към добротворство, милосърдие и взаимопомощ.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за II клас предмети и понятия за православната вяра; за Божия Син – Господ Исус Христос; за Божието присъствие в света и в нас като добро и закрила; за Божията майка – пресвета Богородица; за светците като наши закрилници; за Божиите заповеди, за вярата и добрите дела. 	тест	Господ Исус Христос, Син Божи, Божия любов и закрила, Пресвета Богородица, светци, храм, Божии заповеди, вяра, добри дела
1. Тема: Нашата вяра – 3 часа (6 часа)			
1.1. Вяра и суеверие	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността на вярата и суеверието. • Разграничава вяра от суеверия. • Различава проявите на суеверията и се стреми да ги отхвърля в ежедневието си. 	за нови знания	вяра, суеверие, Църква, спасение
1.2. Пред иконата	<ul style="list-style-type: none"> • Познава молитвеното предназначение на иконата. • Различава икона от картина. • Разпознава и тълкува различни изображения на икони. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> • Почита християнската икона и това, което тя символизира. • Осъществява молитвено общение с Бога и светците чрез иконите. 		
1.3. За какво се молим	<ul style="list-style-type: none"> • Познава молитвата като средство за приближаване до Бога. • Различава видовете молитви: хвалебни, благодарствени, просителни. • Приема молитвата като част от живота на всеки християнин. • Осъществява лично молитвено общение с Бога и молитвено участие в общото богослужение в храма. 	за упражнения и практически дейности	
2. Тема: Исус Христос – Спасителят – 4 часа (8 часа)			
2.1. Богочовекът Исус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните моменти от земния живот на Господ Исус Христос, в които той се разкрива като Богочовек. • Разказва за събития, свързани с живота на Господ Исус Христос – като човек и Бог. 	за упражнения и практически дейности	
2.2. Учениците на Исус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за избора на св. апостоли от Господ Исус Христос. • Познава Христовите ученици като разпространители на християнството. 	за нови знания	апостол, ученик Христов, Евангелие, проповедник
2.3. От Лазаровден до Великден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейските събития от Лазаровден до Възкресение Христово. • Познава съдържанието и начина на отбелязване на празниците в този период. • Разпознава иконографските изображения на събитията от този период. 	за нови знания	възкръсвам, страст, Страстна седмица, Велики четвъртък, Тайната вечеря, Разпети петък, разпятие, плащаница
2.4. От Възкресение до Възнесение	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността на събитието Възнесение Господне (Спасовден). • Познава обичаите, свързани с този празник. • Изпитва доверие в Бога и стремеж към самоусъвършенстване. 	за нови знания	Възнесение, спасение, Спасовден
3. Тема: Бог – Творец – 8 часа (16 часа)			
3.1. Библията разказва за Бога и за хората	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Библията като свещена книга на християните. • Разграничава двата дяла на Библията – Стария и Новия Завет. 	за нови знания	Библия, Завет, Евангелие

3.2. Сътворението на света	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за Сътворението на света от Бога. • Описва основните моменти от сътвореното в шестте творчески дни. • Цени и пази природата като проявление на Божествения дух и промисъл. 	за нови знания	Сътворение, творчески дни, Бог – Творец, добро
3.3. Първите хора	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за сътворението на човека. • Осъзнава грижата на Бога за всички хора като баща за своите деца. • Разбира грехопадението като съмнение и непослушание към Бога. • Прави разлика между грях и праведност. 	за нови знания	Адам, Ева, Бог – Творец, Райска градина, съвест, грях, грехопадение, завист
3.4. Божията справедливост (Ной, Вавилонската кула)	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за любовта на Бога към Неговите деца – хората. • Познава библейските разкази за големия потоп и за Вавилонската кула. • Разказва за събитията, описани в библейската история на Ной. • Разпознава многоцветната дъга като символ на завета на Бога с Ной. 	за нови знания	справедливост, потоп, Ноев ковчег, жертвоприношение, съюз, завет, праведност, гордост
3.5. Божията справедливост	<ul style="list-style-type: none"> • Оценява в библейска светлина събития от своя живот. • Разграничава добрите от лошите постъпки и проявява стремеж към самоусъвършенстване. 	за упражнения и практически дейности	
3.6. 10-те Божии заповеди (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за даването на десетте Божии заповеди на Мойсей. • Познава съдържанието и значението на десетте Божии заповеди. 	за нови знания	Синай, декалог, скрижали, кумир
3.7. 10-те Божии заповеди (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Приема Божиите заповеди като правила в отношенията с околните. • Споделяи оценява приложението на десетте Божии заповеди в своето ежедневие. 	за упражнения и практически дейности	
3.8. Бог се открива на хората	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава начините, по които Бог се открива на хората – чрез сътворения свят и Библията. • Проявява стремеж към боголюбиво и нравствено поведение. 	за обобщение	
4. Тема: Света Богородица – наша закрилница – 3 часа (6 часа)			
4.1. Молим се на Пресвета Богородица	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от живота на Пресвета Богородица. • Разпознава иконата на Пресвета Богородица. • Знае молитва към Пресвета Богородица. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> Показва преклонение и почит към Пресвета Богородица. 		
4.2. Празнуваме Пресвета Богородица	<ul style="list-style-type: none"> Познава празниците, с които се почита Пресвета Богородица. Разпознава иконите, посветени на Богородични празници. Участва в отбелязването на празници, посветени на Пресвета Богородица. 	за упражнения и практически дейности	
5. Тема: Да празнуваме заедно – 6 часа (12 часа)			
5.1. Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> Познава смисъла на Раждането на Божия син и любовта му към хората. Познава основните моменти от евангелското събитие и ги разпознава в иконата на празника Рождество Христово. 	за нови знания	Месия, Спасител; летоброене, ливан, смирна
5.2. Коледа	<ul style="list-style-type: none"> Уважава и разказва за българската семейна традиция, свързана с празника. Участва в духовно наситени творчески и социално значими дейности. 	за упражнения и практически дейности	
5.3. Възкресение Христово – Пасха	<ul style="list-style-type: none"> Обсъжда смисъла и значението на християнската Пасха. Осъществява творчески и социално значими дейности, свързани с празника. 	за упражнения и практически дейности	
5.4. Пасхалната радост	<ul style="list-style-type: none"> Възприема Възкресение Христово като най-великото събитие, чествано от Църквата – Празник на празниците. Осъществява творчески дейности, свързани с празника Възкресение Христово. 	за упражнения и практически дейности	
6. Тема: Българските светци – 7 часа (14 часа)			
6.1. Св. княз Борис	<ul style="list-style-type: none"> Познава живота и делото на св. княз Борис I за приемане на християнската вяра по българските земи. Разпознава образа на св. княз Борис Покръстител на икона и иконографското изображение на покръстването на владетеля. 	за нови знания	езичници, покръстване, равноапостолен
6.2. Св. Климент Охридски	<ul style="list-style-type: none"> Познава основни моменти от житието на св. Климент Охридски – първият епископ на български език и създателят на славянската азбука Кирилицата. Разбира приноса на св. Климент Охридски като книжовен просветител и духовник и му отдават почит. 	за нови знания	Писание, книжовник, епископ, кирилица

	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава образа на св. Климент Охридски на икона. 		
6.3. Св. патриарх Евтимий	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на св. Евтимий, патриарх Търновски. • Разбира значението на неговото дело като защитник и духовен водач на българския народ. • Знае датата, на която Църквата чества паметта на светеца. • Разпознава образа на св. патриарх Евтимий Търновски на икона. 	за нови знания	патриарх, Света Троица, заточение
6.4. Светците от моя роден край	<ul style="list-style-type: none"> • Познава светците в родния край. • Знае датата, на която Църквата ги чества. • Назовава почитаните в родния край български светци. • Разказва за чудеса, извършени по молитвеното застъпничество на светците. • Разказва за църковната традиция и народните обичаи, свързани с техните празници. 	за упражнения и практически дейности	
6.5. Българските светци	<ul style="list-style-type: none"> • Осъществява творчески дейности, свързани с честването на празниците на св. княз Борис Покръстител, св. Климент Охридски, св. патриарх Евтимий Търновски и почитаните в родния край български светци. • Разпознава техните икони. • Споделя опит, свързан с участие в богослужението на празници, посветени на българските светци. 	за упражнения и практически дейности	
7. Тема: Обичам и помагам – 7 часа (14 часа)			
7.1. Грижа се за близките си	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните задължения на християните и същността на боголюбивото поведение. • Осъзнава силата на действената любов към хората около нас. • Познава златното правило на християнската нравственост: „Както искате да постъпват с вас хората, тъй постъпвайте и вие с тях“ (Лука 6:31). 	за нови знания	близки, ближни, грижа, нуждаещи се, милосърдие, взаимопомощ
7.2. Помагам на нуждаещите се	<ul style="list-style-type: none"> • Следва примера на Господ Иисус Христос за оказване на помощ и подкрепа на нуждаещите се. • Проявява съпричастност към болките и радостите на близките и оказва помощ на нуждаещите се. 	за упражнения и практически дейности	
7.3. Милея за природата	<ul style="list-style-type: none"> • Чрез красотата на природата открива любовта на Бога към хората. • Разбира нуждата от опазване на природата – като наш общ дом и осъществява природозащитна дейност. 	за упражнения и практически дейности	Божие творение, природа, човек, милея

7.4. Вяра и дела	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери от изучените библейски разкази, житията на българските светци и от живота за вяра и действена любов към Бога. • Разбира смисъла на добрите човешки взаимоотношения и проявява емпатийно поведение. • Разбира своята отговорност за опазване на природата. 	<i>за обобщение</i>	
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за III клас представи и понятия за нашата вяра, за Спасителят Исус Христос, за Бог – Творец, за десетте Божии заповеди, за нашата закрилница Пресвета Богородица, за българските светци, за обичта и грижата към ближния и към природата. 	<i>тест</i>	диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в III клас е 32 часа.

За нови знания	14 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 45%
За обобщение	2 ч. - 7%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 8%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в III клас е 64 часа.

За нови знания	27 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	31 ч. - 45%
За обобщение	5 ч. - 7%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	5 ч. - 8%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ЧЕТВЪРТИ КЛАС

Учебната програма по *религия - християнство-православие* за IV клас е ориентирана към обобщаване и затвърждаване на придобитите знания, умения и отношения в I – III клас, свързани с проникване в нравствените послания на християнското учение и произтичащите от него нравствени категории: „добро“, „истина“, „свобода“, „справедливост“, „съпричастност“, „толерантност“, „нравственост“.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-същественото от живота и дейността на Господ Исус Христос, Пресвета Богородица и големите християнски светци. • Знае за чудесата на Пресвета Богородица. • Познава житията, делата и чудесата на изучените светци. • Познава молитвата като начин за общуване на християните с Бога, с Пресвета Богородица и със светците. • Познава изискванията на петата и деветата Божии заповеди. • Знае за силата на покаянието и прощката и за всеопрощаващата Божия любов. • Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции. • Знае за основните празници на други религиозни общности.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори в библейска светлина. • Прилага изучените християнски добродетели в ежедневно общуване с околните. • Прилага изграден модел на поведение в храма. • При условие на направен религиозен избор в семейството може да участва в богослужение и да се моли. • Проявява толерантност към различните култури и религии.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Приема емпатийно поведение, насочено към околните. • Разбира изучените основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за себепознание и самоусъвършенстване. • Стреми се към социално-нравствена активност, свързана с добротворство, милосърдие и взаимопомощ. • Разбира смисъла на добрите взаимоотношения с околните.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за III клас представи и понятия за нашата вяра, за Спасителят Исус Христос, за Бог – Творец, за десетте Божии заповеди, за нашата закрилница Пресвета Богородица, за българските светци, за обичта и грижата към ближния и към природата. 	тест	
1. Тема: Вяра и живот – 7 часа (14 часа)			
1.1. С вяра задружно да живеем	<ul style="list-style-type: none"> Разбира задружния живот като естествено следствие от добрите взаимоотношения и намерения на човека към себе си и към другите. Открива, че приятелство и задружен живот има само там, където има съгласие, мир и любов. 	за упражнение и практически дейности	
1.2. Иконите ни говорят	<ul style="list-style-type: none"> Познава същността на иконата и значението ѝ в живота на християните. Разпознава и интерпретира различни свещени изображения и християнски символи. Отнася се с почит и уважение към свещените изображения и символите на православната вяра. 	за упражнение и практически дейности	
1.3. 10-те Божии заповеди	<ul style="list-style-type: none"> Разказва за десетте Божии заповеди. Обсъжда тяхното религиозно-нравствено значение. Дава примери за нарушения (грехове) на Божиите заповеди. Осмисля и прилага заповедите в живота. 	за упражнение и практически дейности	
1.4. Тайнствата на Православната църква	<ul style="list-style-type: none"> Познава и разбира същността на тайнствата на Църквата. Познава тайнствата Кръщение и Миропомазване. 	за нови знания	Тайнства, Кръщение, Миропомазване, миро, елей, купел
1.5. Тайнствата на Православната църква	<ul style="list-style-type: none"> Познава тайнствата Изповед и Причастие. Разграничава видимата от невидимата страна на тайнствата. Осъзнава ценността на Литургията като център на християнския живот. 	за нови знания	изповед, причастие, литургия
1.6. Тайнствата на Православната църква	<ul style="list-style-type: none"> Познава произхода и значението на тайнствата в Православната църква. Прави връзка между тайнствата, Светия Дух, Господ Исус Христос и Църквата. Разбира смисъла на тайнствата в живота на християнина. 	за упражнение и практически дейности	

1.7. Вярата в Бога ни прави по-добри, силни и щастливи	<ul style="list-style-type: none"> • Говори свободно как вярата в Бога ни помага и ни прави по-добри, силни и щастливи. 	за упражнение и практически дейности	
2. Тема: Исус Христос – Учителят – 8 часа (16 часа)			
2.1. Притчи на Исус Христос (блудния син)	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира смисъла на думата притча. • Познава част от притчите, изречени от Господ Исус Христос по време на Неговото обществено служение. • Научава какво е значението на притчите за разкриване тайните на Божието Царство, благодатта и спасението чрез Бога. • Познава съдържанието и смисъла на притчата за блудния син. 	за нови знания	притча, Божие Царство, блуден син, гордост, смирение, покаяние
2.2. Притчи на Исус Христос (добрия самарянин)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието и смисъла на притчата за добрия самарянин. • Приема, че милосърдието е водещо в нашия живот. • Разпознава като свой ближен всеки, който е в нужда. • Проявява съпричастност. 	за нови знания	самарянин, левит, ближен
2.3. Притчи на Исус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава притчата като библейски жанр. • Споделя и тълкува съдържанието на притчите, които Господ Исус Христос разказва на своите ученици. • Вниква в смисъла на духовните послания в конкретните притчи. 	за упражнение и практически дейности	
2.4. Страданията на Исус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Придобива представа за страданията на Господ Исус Христос като част от Неговата спасителна мисия. • Изпитва чувство на благодарност и почит към Спасителя, Който се е жертвал заради хората. • Познава църковната традиция за отбелязване на Христовите страдания. • Съпреживява богослужението през Страстната седмица. 	за нови знания	страдание, страст, Страстна седмица, разпятие, Разпети петък
2.5. Начало на Христовата църква (Петдесетница)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за възникването на Новозаветната Христова Църква. • Разпознава иконата на Петдесетница. • Разказва за слизането на Светия Дух над апостолите. • Познава същността и значението на празниците Петдесетница и Свети Дух. • Разказва за обичаи, свързани с празнуването им в българската традиция. 	за нови знания	Петдесетница, Свети Дух, апостоли, Църква

2.6. Светите апостоли – проповедници	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на 12-те апостоли. • Познава значението на проповедническото дело на светите апостоли за християнството. • Разпознава иконите на светите апостоли Петър и Павел. 	за нови знания	апостол, проповед, мисионерски пътувания, послание
2.7. Проповедническото дело на светите апостоли Петър и Павел	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за мисионерските пътувания на светите апостоли Петър и Павел. • Работи с историческа карта. 	за упражнение и практически дейности	
2.8. Иисус Христос – Божествен Учител	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва и тълкува изучени притчи. • Определя съдържанието в Христовите притчи ценности. • Разказва за страданията на Господ Иисус Христос като част от Неговата спасителна мисия. • Разказва за изпращането на Светия Дух на Петдесетница. • Възприема Петдесетница като рожден ден на Новозаветната Христова Църква. • Познава мисията на светите апостоли като проповедници на Христовото учение. 	<i>за обобщение</i>	
3. Тема: Библията – Священо Писание – 3 часа (6 часа)			
3.1. Старият Завет	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава най-общи познания за съдържанието на Стария Завет като част от Священото Писание. • Назовава броя на книгите. 	за нови знания	Стар Завет, петокнижие, пророци
3.2. Новият Завет	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава най-общи познания за съдържанието на Новия завет, като част от Священото писание; • Назовава имената на четиримата евангелисти. 	за нови знания	Евангелие, Нов Завет
3.3. Библията – Священо Писание	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Библията като Священо Писание и Божие откровение – най-важната книга в християнската религия. • Работи с библейски цитати и посочки, като ги намира в съдържанието на Библията. 	за упражнение и практически дейности	
4. Тема: Света Богородица се моли за нас – 2 часа (4 часа)			
4.1. Икони на Пресвета	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава различните типове икони на Пресвета Богородица. • Познава по-известните чудотворни икони на св. Богородица в България. 	за упражнение и практически	

Богородица	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери за извършването на чудеса чрез икони на Пресвета Богородица. • Проявява почит и уважение към образа на Пресвета Богородица. 	дейности	
4.2. Молитви към Пресвета Богородица	<ul style="list-style-type: none"> • Знае основни молитви към Пресвета Богородица. • Дава примери за спасителната сила на молитвите към св. Богородица. 	за упражнение и практически дейности	
5. Тема: Празничен календар – 8 часа (16 часа)			
5.1. Празници, посветени на Исус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събитията от живота на Божия Син, които се честват в Православната Църква като Господски празници. • Познава датата на тяхното отбелязване и празничната традиция, свързана с тяхното честване в православната Църква. 	за нови знания	Господски празници, Сретение, Преображение, Възнесение
5.2. Господски празници	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава празниците, посветени на най-важните събития от живота на Господ Исус Христос. • Включва се активно в творчески дейности, посветени на Господските празници. 	за упражнение и практически дейности	
5.3. Празници, посветени на Пресвета Богородица	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събития от живота на Пресвета Богородица, които се честват в Православната Църква като Богородични празници. • Познава датата на тяхното отбелязване и празничната традиция в Православната Църква . 	за нови знания	Богородични празници – Покров, Въведение, Успение
5.4. Богородични празници	<ul style="list-style-type: none"> • Споделя преживявания, свързани с празниците, посветени на Пресвета Богородица. • Активно се включва в творчески дейности, посветени на честването на Богородичните празници. 	за упражнение и практически дейности	
5.5. Празници, посветени на християнските светци	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава категориите светци в Православието: пророци, апостоли, светители, мъченици, преподобни и праведни. • Познава датата и традицията на отбелязване на основни светийски празници в православната традиция. 	за нови знания	Светийски празници
5.6. Светийски празници	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва съдържанието на някои светийски празници. • Споделя преживявания, свързани с празници на християнски светци. 	за упражнение и практически дейности	
5.7. Празници на други религиозни	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните празници и обичаи на мюсюлманската общност в България – петък, Рамазан Байрам, Курбан Байрам. • Познава основните празници и обичаи на юдейската религиозна общност в 	за нови знания	религиозен календар, мюсюлмани, юдеи

общности в България	България –събота, Рон Ашана, Пасха.		
5.8. празниците, религиозна толерантност, другите	<ul style="list-style-type: none"> • Различава празниците на отделните общности. • Проявява толерантност, като осмисля идеята за съвместното съжителство на различните религиозни общности. 	за упражнение и практически дейности	
6. Тема: Да обичаме всички хора – 3 часа (6 часа)			
6.1. Ние сме различни деца на Бога	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира смисъла на християнското послание: „Бог е любов“ (1 Йоан 1:8). • Осмисля многообразието в света като благословено от Бога. • Умее да разпознава различни форми на дискриминация. • Споделя примери и лични преживявания, свързани с дискриминация и толерантност • Проявява активно поведение, насочено към приобщаване на различните. 	за нови знания	справедливо отношение към другите, равноправие, толерантност, милосърдие
6.2. Исус Христос ни учи как да обичаме	<ul style="list-style-type: none"> • Познава двете най-важни заповеди, в които Господ Исус Христос ни учи да обичаме (Лука 6:31 и Мат. 22:37; Марк. 13:30; Лука 10:27). • Осъзнава християнския нравствен закон като израз на любовта към Бога и към хората. • Оценява постъпките си спрямо правилата на християнската любов. 	за нови знания	християнски нравствен закон
6.3. Дарявам с любов	<ul style="list-style-type: none"> • Описва различните начини за изразяване на обич във взаимоотношенията между хората; • Проявява стремеж да изразява любовта си чрез прошка, уважение и милосърдие; • Стреми се да контролира агресията във взаимоотношенията си на основата на Божията заповед за ненасилие и любов към враговете. 	за упражнение и практически дейности	
Нашата вяра	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира смисъла на основните нравствени послания на християнското учение; • Споделя знания и опит за силата на православната вяра. 	за обобщение	
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за IV клас представи и понятия, свързани с темите за Господ Исус Христос като Учителят, за Библията като Свещено Писание на християните, с иконите и молитвите към Пресвета Богородица, с празничния календар и с обичта към всички хора. 	Тест	диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в IV клас е 34 часа.

За нови знания	14 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 45%
За обобщение	2 ч. - 7%
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 8%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в IV клас е 68 часа.

За нови знания	27 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	31 ч. - 45%
За обобщение	5 ч. - 7%
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	5 ч. - 8%

ОБУЧЕНИЕТО ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ V–VII клас

Учебното съдържание на предмета *религия – християнство-православие* в прогимназиалния етап на основната степен на образование запознава учениците с историческата и нравствена същност на християнското учение, с неповторимостта на християнската култура и осмислянето истините на вярата, на които се основава традиционното за Република България православно вероизповедание. Главният акцент на учебното съдържание за V–VII клас е насочен към формиране на знания, умения и отношения, свързани с Църквата, християнския живот и християнските традиции.

Целта на обучението в V–VII клас е по-задълбочено вникване в нравствената и вероучителна същност на християнството.

Учебното съдържание за V–VII клас обхваща:

- храмът – място за среща на човека с Бога;
- християнска иконография;
- богослужение,
- свещенослужители;
- молитва;
- тайнства; църковни празници;
- Десетте Божии заповеди;
- монашество и манастири;
- Символът на вярата;
- християнското семейство,
- Православие, Римокатолицизъм, Протестантизъм,
- християнство, юдаизъм и ислям

Обучението по *религия – християнство-православие* не предоставя готови модели за поведение, а има за цел да даде на учениците фундаментални знания, чрез които да се мотивира потребност от проява на християнско нравствено поведение чрез:

- приобщаване на младото поколение към нравствените ценности на християнството;
- запознаване на учениците, изучаващи религия, с църковните традиции, съзидателните начала на християнството в исторически, философски и културен план, както и възпитателната страна на подвига на Христовите ученици и последователи;
- създаване добра основа у учениците за по-нататъшни задълбочени философски, културологични и духовни занимания;
- запознаване с идеите на други религии: юдаизъм и ислям;
- формиране на религиозна толерантност, уважение към човешката личност и любов към хората;
- насочване на учениците към адекватно ориентиране в многообразния социален и религиозен живот и развиване на способности за отговорно участие в обществени дела.

В тази степен учениците трябва да разширят и затвърдят знанията си от първия етап, както и да добият представа за световните религии – юдаизъм, будизъм, ислям. Това ще даде възможност в последната степен учениците да разберат социалните измерения на християнството и да прилагат в обществения живот историко-философските и религиозно-нравствените си знания.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ПЕТИ КЛАС

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Тази учебна програма описва обучението по *религия – християнство-православие* в V клас. Тя е ориентирана към формиране на знания, умения и отношения у учениците за храма и неговата роля в живота на християните, за монашеството и манастирите и тяхното значение за опазването на духовните традиции на българския народ, за църковния живот, за християнските празници и традиции, за световните религии и направленията в християнството.

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* в V клас е разработено в пет глобални теми:

Встъпителни уроци

Храмът – съсредоточие на духовен и културен живот

Монашество и манастири

Църковен живот

Празници и традиции в религиозния живот

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none">• Ученикът познава най-съществените моменти от живота и дейността на Господ Иисус Христос, света Дева Мария и християнските светци.• Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции.• Познава архитектурните особености и предназначението на православния християнския храм, на храмовете на другите християнски вероизповедания, както и храмовете на други религиозни общности (юдеи, мюсюлмани). Познава християнските символи и свещени изображения.• Познава особеностите на монашеството в неговите различни проявления (източно и западно монашество в християнския свят; монашество в будизма и исляма). Разбира значението на българските манастири за укрепване на духовните традиции на нашия народ, както и ролята им за развитието и опазването на българската книжовност и културна история.• Познава йерархическите степени на свещенослужителите – дякон, презвитер, епископ.

	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава знания за богослужението, църковната музика и молитвата.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изразява лични чувства, мисли и преживявания, породени от собствения религиозен опит, свързан с отбелязването на християнските празници и посещенията в храма. • Прилага усвоените правила за поведение в храма. • Различава видовете молитви (славословни, благодарствени, просителни; вътрешна и външна молитва). • Разпознава синагогата като молитвен дом на юдеите и джамията като молитвен дом на мюсюлманите.
Отношения/ нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява уважение към свещенослужителите. • Изразява почит към християнските символи и свещените изображения. • Проявява религиозна толерантност и емпатийно поведение, насочено към околните. • Стреми се към социално-нравствена активност като спазва общоприетите нравствени норми на поведение в ежедневно общуване.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
1. Тема: Встъпителни уроци – 4 часа (8 часа)			
1.1. Библията – Книга на живота	<ul style="list-style-type: none"> • Познава състава на Библията (Стар и Нов Завет). • Осъзнава значимостта на делото на св. братя Кирил и Методий за разпространението на Священото Писание и християнството сред нашия народ. • Разбира значението на Библията за християните. 	за упражнения и практически дейности	
1.2. Иисус Христос – Божествен Учител	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни събития от живота на Иисус Христос. • Разбира посланията на Неговото Божествено учение. • Осъзнава смисъла на някои притчи, изучавани в IV клас. 	за упражнения и практически дейности	
1.3. Основаване на Църквата и разпространение на християнството	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейските събития, свързани с основаването на Църквата. • Разбира смисъла на старозаветната и новозаветната Петдесетница. • Разпознава и описва иконата на празника Петдесетница. • Разказва за проповедническата дейност на Христовите ученици. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> • Осъзнава значението на апостолската проповед за разпространението на Христовото учение и за възникването на християнски общини. 		
1.4. Библия, християнство и Църква <i>Входно ниво – тест</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за IV клас представи и понятия, свързани с Библията, Христовото учение, основаването на Църквата и апостолската проповед за разпространение на християнството. 	за контрол и оценка	
2. Тема: Храмът – съсредоточие на духовен и културен живот – 6 часа (12 часа)			
2.1. Храм – устройство, архитектура, предназначение	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава архитектурното оформление на храма. • Познава частите на православния храм и тяхното предназначение. • Посочва външните и вътрешните различия в устройството на православния храм, римокатолическия храм и протестантския молитвен дом. • Разбира предназначението на храма като място за молитва. 	за нови знания	олтар, кораб, притвор, иконостас
2.2. Храмът – място за духовно и културно общуване	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава творби на християнското изкуство. • Разбира значението на храма като духовен център за християните. • Осъзнава ролята на богослужението като средство за духовна и нравствена промяна. • Проявява уважение към религиозните чувства на другите. 	за нови знания	икона, стенопис, църковно песнопение, богослужение, молитва
2.3. Поведение в храма	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и спазва правилата за поведение в храма. • Отнася се с уважение към Божиите служители. • Проявява почтително отношение към светия кръст и предметите в храма. • Разбира значението на кръстния знак като израз на религиозно чувство. 	за упражнения и практически дейности	
2.4. Синагога – молитвен дом на юдеите	<ul style="list-style-type: none"> • Знае значението на думата „синагога“. • Познава устройството и уредбата на синагогата. • Знае за някои моменти от духовния живот на юдеите. • Проявява уважение към религиозните чувства на хора с различна религиозна принадлежност. 	за нови знания	юдеи, синагога, херувими, равин, амвон
2.5. Джамя – молитвен дом на мюсюлманите	<ul style="list-style-type: none"> • Знае значението на думата „джамя“. • Познава архитектурния облик и уредбата на джамята. • Знае за някои моменти от духовния живот на мюсюлманите. • Проявява уважение към религиозните чувства на хора с различна религиозна принадлежност. 	за нови знания	мюсюлмани, джамя, минаре, мюезин, имам

2.6. Свещени изображения	<ul style="list-style-type: none"> • Познава елементите от украсата на православния храм. • Познава най-древните форми на кръста и някои древнохристиянски символични изображения на Исус Христос, Света Троица и Светия Дух. • Познава историческия период на иконоборството и значението на Седмия вселенски събор (787 г.) за утвърждаването на иконопочитанието. • Проявява почитателно отношение към свещените изображения. 	за упражнения и практически дейности	
3. Тема: Монашество и манастири – 3 часа (6 часа)			
3.1. Възникване и същност на монашеството	<ul style="list-style-type: none"> • Познава причините за възникване на монашеството. • Познава особеностите на източното и западното монашество. 	за нови знания	аскетизъм, монах, монашески орден
3.2. Манастири – възникване и значение	<ul style="list-style-type: none"> • Знае кои са първите средища на православното монашество. • Свързва периода след покръстването на българския народ с появата на манастири в България. • Разбира значението на манастирите за опазването на вярата и духовните традиции на нашия народ. 	за нови знания	манастир, монашество
3.3. Българските манастири – огнища на вяра и духовност	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира значението на българските манастири за укрепване на духовните традиции на нашия народ, както и ролята им за развитието и опазването на българската книжовност и културна история. • Назовава и разпознава големите български манастири. 	за нови знания	обител, мощи
4. Тема: Църковен живот – 3 часа (6 часа)			
4.1. Свещенослужители	<ul style="list-style-type: none"> • Знае значението на думата „свещенослужители“. • Познава йерархическите степени на свещенослужителите – дякон, презвитер, епископ. • Знае какви са основните задължения на свещенослужителите. • Проявява уважение към свещенослужителите. 	за нови знания	дякон, презвитер, епископ, митрополит, епархия, енория, патриарх, Св. Синод
4.2. Богослужение и църковна музика	<ul style="list-style-type: none"> • Различава видовете богослужения от трите богослужебни кръга – денонощен, седмичен и годишен. • Разбира значението на църковната музика за изразяване на религиозните преживявания. 	за нови знания	богослужебен кръг, утрения, вечерния, св. литургия, църковна музика

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава някои творби на българските църковно-хорови композитори (Добри Христов, Петър Динев). 		
4.3. Молитва	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира същността на молитвата като духовен разговор на човека с Бога. • Разграничава видовете молитви (славословни, благодарствени, просителни; вътрешна и външна молитва). • Разпознава белезите на истинската молитва. • Разбира значението на молитвата като насъщна потребност на човешката душа. 	за упражнения и практически дейности	
Храмове, манастири и църковен живот	<ul style="list-style-type: none"> • Описва характерните особености на храма и разказва за неговото предназначение. • Сравнява и анализира външните белези в архитектурата на храмовете на християнските вероизповедания, както и на други религии (юдаизъм, ислям). • Разбира значението на монашеството и манастирите; разказва за посетени български манастири. • Проявява уважение към свещенослужителите. • Знае правилата за поведение в храма. • Съзнава красотата и силата на молитвата. • Познава творби на християнската иконография и църковна музика. • Проявява толерантност и уважение към хора с различна религиозна принадлежност. 	за обобщение	
Контролна работа	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага знанията, уменията и отношенията, формирани чрез темите, посветени на храма, манастирите и монашеството и църковния живот. 	за контрол и оценка	диагностика на формираните представи и понятия
5. Тема: Празници и традиции в религиозния живот – 14 часа (28 часа)			
5.1. Господски празници	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и назовава Господските празници. • Разказва за събитията, разкриващи съдържателната страна на Господските празници. • Споделя лични мисли, чувства и преживявания, породени от честваните събития. 	за нови знания	Господски празници, Рождество Христово, Богоявление,

	<ul style="list-style-type: none"> • Съпреживява споделеното от другите по повод на празничните събития. 		Възкресение Христово
5.2. Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> • Знае библейските събития, върху които се изгражда съдържателната страна на празника. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Рождество Христово. • Разказва за българските традиции, свързани с отбелязването на Рождество Христово. 	за упражнения и практически дейности	
5.3. Богоявление	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на празника и новозаветния разказ, върху който той се основава. • Разказва за събития от живота на св. Йоан Кръстител. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Богоявление. • Разказва за българските традиции, свързани с отбелязването на празника. 	за упражнения и практически дейности	
5.4. Възкресение Христово	<ul style="list-style-type: none"> • Познава новозаветната основа на празника Възкресение Христово. • Разказва за чудото на възкресението и явяванията на възкръсналия Христос пред св. Мария Магдалена и Неговите ученици. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Възкресение Христово. • Разказва за българските традиции, свързани с отбелязването на празника. Възкресение Христово. 	за упражнения и практически дейности	
5.5. Богородични празници	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и назовава Богородичните празници. • Назовава причините, поради които почитаме св. Богородица. • Разказва за събитията, разкриващи съдържателната страна на Богородичните празници. • Споделя лични мисли, чувства и преживявания, породени от честваните събития. • Съпреживява споделеното от другите по повод на Богородичните празници. 	за нови знания	Богородични празници, Въведение Богородично, Благовещение, Успение Богородично
5.6. Въведение Богородично	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за живота на праведните Йоаким и Анна и за тяхното обещание пред Бога. • Разказва за раждането на св. Дева Мария и за изпълнението на даденото от родителите ѝ обещание. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за тържественото въвеждане на тригодишната Мария в Йерусалимския храм и за живота ѝ след това. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Въведение Богородично. • Разказва за българските традиции, свързани с отбелязването на празника (Ден на християнското семейство и православната младеж). 		
5.7. Благовещение	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържателната страна на празника. • Разказва за благовестието на св. Архангел Гавриил към св. Богородица. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Благовещение. • Разказва за празника Благовещение Богородично в българската традиция. 	за упражнения и практически дейности	
5.8. Успение Богородично	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието и историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Успение Богородично. • Разказва за празника Успение Богородично в българската традиция. 	за упражнения и практически дейности	
5.9. Светийски празници	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и назовава празниците, посветени на християнските светци. • Разказва за събитията от живота на светците. • Споделя лични мисли, чувства и преживявания, породени от честваните събития. • Съпреживява споделеното от другите по повод на светийските празници. 	за нови знания	светийски празници
5.10. Светци-воини – св. Георги Победоносец, св. Димитър Солунски, св. Мина	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за живота на светците-воини и сравнява сходните моменти в техните жития. • Описва и сравнява иконите на св. Георги Победоносец, св. Димитър Солунски и св. Мина. • Осъзнава величието на духовния подвиг на светците-воини. 	за упражнения и практически дейности	
5.11. Никулден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събитията от живота на св. Николай Мирликийски. • Разказва за някои от чудесата, станали основание той да бъде наречен „Чудотворец“. • Описва елементите от иконата на светеца. • Познава традициите, свързани с честването на празника на светеца – Никулден. 	за упражнения и практически дейности	
5.12. Жени-светици	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събитията от живота на св. царица Елена, св. Неделя и св. Петка. 	за нови знания	духовен подвиг,

	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира смисъла на техния духовен подвиг. • Описва елементите от иконите на светиците. • Познава традициите, свързани с отбелязването на техните празници. 		мощи
5.13. Св. София и нейните дъщери Вяра, Надежда и Любов	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събитията от живота на св. София и дъщерите ѝ – Вяра, Надежда и Любов. • Разбира смисъла на техния духовен подвиг. • Знае названията на главните християнски добродетели. 	за нови знания	християнски добродетели, духовен подвиг
5.14. Християнски празници и традиции	<ul style="list-style-type: none"> • Познава християнските празници и традиции. • Разграничава Господски, Богородични и светийски празници. • Разбира значението на християнските традиции за формирането на лични нравствени ориентири. • Споделя лични преживявания, свързани с посещение в храма. 	за упражнения и практически дейности	
Храм, празници и традиции в религиозния живот	<ul style="list-style-type: none"> • Познава архитектурните особености и предназначението на православния християнски храм, на храмовете на другите християнски вероизповедания, както и храмовете на други религиозни общности (юдеи, мюсюлмани). • Познава съдържателната страна и разбира смисъла на големите християнски празници. • Споделя знания и личен опит, свързани с християнските празници и традиции. • Проявява уважение и толерантност към религиозните чувства на другите хора. 	за обобщение	
Годишен преговор – тест изходно ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за V клас представи и понятия, свързани с темите за храма, монашеството и манастирите, църковния живот, Господските, Богородичните и светийските празници, юдейските и ислямските религиозни традиции. 	за контрол и оценка	диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в V клас е 34 часа.

За нови знания	14 ч. - 41%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 44%
За обобщение	2 ч. - 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 9%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в V клас е 68 часа.

За нови знания	28 ч. - 41%
За упражнения и практически дейности	30 ч. - 44%
За обобщение	4 ч. – 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	6 ч. – 9%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ШЕСТИ КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за VI клас е ориентирана към получаване на знания, умения и отношения от учениците за Българската православна църква, за живота и делата на светците от Първото и Второто българско царство и епохата на османското владичество, за Десетте Божии заповеди, както и за основни християнски добродетели, важни за духовно-нравствения живот.

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* за VI клас е разработено в пет глобални теми: 1) Встъпителни уроци; 2) Българската православна църква; 3) Религиозно многообразие; 4) Правилата за нравствено поведение; 5) Духовно-нравствен живот.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Ученикът познава основни събития от историята на Българската православна църква. • Познава живота и дейността на някои от българските светци. • Познава Десетте Божии заповеди. • Разбира смисъла и значимостта на нравствените послания, съдържащи се в Десетте Божии. • Знае за юдейската и за мюсюлманската общности в България.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава понятията екзархия и патриаршия. • Разпознава светци от Първото и Второто българско царство и от епохата на османското владичество. • Разпознава римокатолицизма и протестантизма като инославни християнски вероизповедания. • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори в библейска светлина. • Осъзнава значението на Десетте Божии заповеди в ежедневиия живот. • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Формира положително отношение към Църквата заради активното ѝ участие в живота на българския народ и приноса ѝ за възхода на българската държава. • Възприема духовенството като основен фактор за съхраняването на българския народ през столетията на църковна и политическа зависимост. • Почита българските светци и ги приема за образци на духовен живот. • Приема емпатийно поведение, насочено към околните. • Разбира изучените основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за

	себепознание и самоусъвършенстване. <ul style="list-style-type: none"> • Стреми се към социално-нравствена активност, свързана с добротворство, милосърдие и взаимопомощ. • Разбира смисъла на добрите взаимоотношения в контекста на религиозно многообразие.
--	--

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
1. Тема: Встъпителни уроци – 3 часа (6 часа)			
1.1. Храмът в живота на християните	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира и обяснява понятието за храм • Разбира значението и дава примери за мястото на храма в живота на християните • Познава видовете християнски празници, чествани в православния храм. 	за упражнение и практически дейности	
1.2. Светците – образци на духовен живот	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира значението на понятията „святост“ и „светец“. • Разпознава и дава примери за видове светци. • Приема светците за образци на духовен живот. • Познава основни светийски празници и българската традиция за тяхното отбелязване. 	за упражнение и практически дейности	
1.3. Християнски живот, празници и православни традиции <i>Входно ниво – тест</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за V клас представи и понятия, свързани с християнския храм, православните празници и примера на светците за духовно-нравствения живот. 	за контрол и оценка	
2. Тема: Българската православна църква 11 часа (22 часа)			
2.1. Проникване на християнството на българските земи.	<ul style="list-style-type: none"> • Описва проникването на християнството на Балканския полуостров • Описва разпространението на християнството сред славяните и прабългарите • Описва проникването на християнството в българския хански двор 	за нови знания	мъченичество

Първият български мъченик	<ul style="list-style-type: none"> • Познава живота и оценява мъченическия подвиг на Енравота – св. княз Боян Български. • Посочва и обяснява фактори, улеснили християнската мисия в Първата българска държава. 		
2.2. Учредяване на Българската църква	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва и обяснява вътрешните и външно-политически причини за покръстването на българите. • Познава характера на дипломатическите действия на св. княз Борис I и оценява неговата държавническа мъдрост. • Оценява значението на покръстването за българския народ и държава. • Познава вътрешните и външни условия за учредяване на Българската църква. • Описва дипломатическата подготовка за учредяване на Българската църква • Разказва за учредяването на Българската църква и осъзнава значимостта на събитието. 	за нови знания	езичество, покръстване, автокефалия, епископ, диоцез
2.3. Българската патриаршия	<ul style="list-style-type: none"> • Познава по-съществените моменти от историята на Българската православна църква, събитията и личностите, свързани с провъзгласяване на Българската църква за патриаршия. • Определя новопоявилата се през X в. в Европа Българска патриаршия като първата призната самостоятелна църква измежду църквите на редица новопокръстени през IX – X в. народи. • Разбира учредяването на Българската патриаршия като съществена корекция в многовековния принцип на църковна пентархия. • Разбира значението на Охридската архиепископия като пазител на православната духовност и национална идентичност. • Познава и описва процеси, събития и личности, свързани с възстановяването на Българската патриаршия през 1235 г. при управлението на цар Йоан Асен II . • Формира положително отношение към Църквата заради активното ѝ участие в живота на народа в разглеждания исторически период. 	за нови знания	Патриаршия, пентархия, архиепископия
2.4. Светци от Първото българско царство	<ul style="list-style-type: none"> • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели за светци от Първото българско царство. • Назовава, разпознава и разказва за живота и делото на св. княз Борис I, на светите Седмочисленици и на св. Йоан Рилски. 	за упражнение и практически дейности	покръстител, равноапостолен, отшелник

<p>2.5. Светци от Второто българско царство</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели за светци от Второто българско царство. • Назовава, разпознава и разказва за живота и делото на преп. Теодосий Търновски и св. Патриарх Евтимий като представители на Търновската книжовно-просветна школа. • Разбира значението на Търновската книжовно-просветна школа като продължителка на делото на Охридската и Преславската школи. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	<p>исихаст, мистик, ерес</p>
<p>2.6. Българската църква през османския период</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава исторически факти, свързани с Българската църква през османския период. • Обогаत्याва познанията си, свързани с българските духовни и книжовни средища през османския период: килийни училища; манастири и книжовни школи; св. Паисий Хилендарски и неговото дело. • Възприема духовенството като основен фактор за съхраняването на българския народ през столетията на църковна и политическа зависимост. 	<p>за нови знания</p>	<p>килийни училища, манастири, книжовни школи</p>
<p>2.7. Български светци от епохата на османското владичество</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели за български светци от епохата на османското владичество. • Познава живота и мъченическия подвиг на св. Георги Нови Софийски, св. Никола Нови Софийски и св. Злата Мъгленска. • Оценява ролята на християнската религия за съхраняване на българската народност. 	<p>за нови знания</p>	<p>помохамеданчване</p>
<p>2.8. Българската църква през Средновековието</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изразява мнение за историята на държавата и на Църквата през Средновековието, както и смисъла на произтичащите от него духовни, политически и църковни последици. • На основата на изучените нови исторически факти обяснява събития, културни тенденции, духовни насоки и традиционни морални принципи. • Изразява положително отношение към българските владетели и духовници, посветили живота си на националното и църковно служение. • Изказва мнения и обсъжда въпроси, свързани с периода, очертан в учебното съдържание. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	
<p>2.9. Българската екзархия</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и анализира предпоставките за възникване на движение за самостоятелна Българска църква. • Описва началото на движението за самостоятелна църква и характера на църковноосвободителната борба. • Анализира изострянето на отношенията с Цариградската патриаршия. • Познава и описва намесата на Високата порта и учредяването на Екзархията. 	<p>за нови знания</p>	<p>Мегали идея, схизма</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира и отстоява в различни ситуации правотата на действията на българските борци за църковна независимост и национална свобода. 		
2.10. Възстановяване на Българската патриаршия в най-ново време	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и описва стъпките към възстановяване на Българската патриаршия. • Разказва за Третия църковно-народен събор, възстановил патриаршеския статус на Българската Църква. • Разбира и оценява възстановяването на Българската патриаршия като повишаване престижа на Българската църква както сред православните и инославните християнски църкви и организации, така и сред световната общественост. 	за нови знания	интронизация
2.11. Българската църква днес	<ul style="list-style-type: none"> • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели за важни събития, църковни личности и ключови дейности на Българската патриаршия в съвременността. • Назовава българския патриарх и българските митрополити. • Посочва епархиите на БПЦ-Българска патриаршия. 	за упражнение и практически дейности	
3. Тема: Религиозно многообразие – 2 часа (4 часа)			
3.1. Юдаизмът и ислямът в България	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за юдейската и за мюсюлманската общности в България. • Разпознава основни празници и традиции в религиозния им култ. • Назовава свещените писания на юдаизма и исляма. • Посочва прилики и разлики при юдаизма, исляма и християнството. 	за нови знания	юдаизъм, ислям, джамия, синагога, Тора, Коран
3.2. Религиозното многообразие в България	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава Римокатолицизма и Протестантизма като инославни християнски вероизповедания. • Посочва прилики и разлики между инославните вероизповедания и Православието. • Възприема различните религии и християнски вероизповедания като част от религиозното многообразие в България. 	за нови знания	Римокатолицизм, Протестантизм
Църква и святост по българските земи	<ul style="list-style-type: none"> • Описва и анализира основни събития от историята на Българската православна църква. • Познава и описва живота и делото на българските светци. 	<i>за обобщение</i>	
Контролна работа	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага знанията, уменията и отношенията, формирани на основата на темите, посветени на историята на Българската православна църква и на българските светци. 	<i>за контрол и оценка</i>	
4. Тема: Правилата за нравствено поведение – 9 часа (18 часа)			
4.1. Не си прави	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за даването на десетте Божии заповеди на Мойсей. 	за нови знания	кумир, идол

кумир (първа – четвърта заповед) /1/	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава заповедите, свързани с отношение към Бога и с междучовешките отношения. • Познава първите четири Божии заповеди. • Назовава и дава примери за грехове против първите четири Божии заповеди. 		
4.2. Не си прави кумир (първа – четвърта заповед) /2/	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери за кумири от съвременността. • Различава иконопочитание от идолопоклонство • Обсъжда православното учение за почитането на иконите. 	за упражнение и практически дейности	
4.3. Почитай баща си и майка си	<ul style="list-style-type: none"> • Познава петата Божия заповед. • Съпоставя петата Божия заповед с отношението ни към другите хора. • Дискутира по проблеми, породени от незачитането на родителите. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с почитта към родителите. 	за упражнение и практически дейности	
4.4. Не убивай	<ul style="list-style-type: none"> • Познава шестата Божия заповед • Назовава и дава примери за грехове против шестата Божия заповед. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с убийството. 	за нови знания	съблазън
4.5. Не прелюбодействай	<ul style="list-style-type: none"> • Познава седмата Божия заповед • Назовава и дава примери за грехове против седмата Божия заповед. • Дискутира по проблеми, породени от прелюбодейството. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с прелюбодейство. 	за нови знания	брак, целомъдрие, прелюбодейство
4.6. Не кради	<ul style="list-style-type: none"> • Познава осмата Божия заповед • Назовава и дава примери за грехове против осмата Божия заповед. • Дискутира по проблеми, породени от отнемането на чужда собственост. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с кражбата. 	за упражнение и практически дейности	
4.7. Не лъжесвидетелствай	<ul style="list-style-type: none"> • Познава деветата Божия заповед. • Различава видовете лъжа. • Дискутира по проблеми, породени от прикриване на истина или лъжа. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с лъжата. 	за упражнение и практически дейности	
4.8. Не пожелавай чуждото	<ul style="list-style-type: none"> • Познава десетата Божия заповед. • Назовава и дава примери за грехове против десетата Божия заповед. • Дискутира по проблеми, породени от пожелаването на нещо чуждо. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани със завистта. 	за упражнение и практически дейности	завист

4.9. Десетте Божии заповеди	<ul style="list-style-type: none"> • Приема Божиите заповеди като правила в отношенията с околните. • Разбира съдържанието на Десетте Божии заповеди. • Извежда основни християнски добродетели. • Споделя и оценява приложението на десетте Божии заповеди в ежедневиия живот. • Възприема Десетте Божии заповеди като основни религиозно-нравствени изисквания, дефиниращи любовта към Бога и към ближния. 	за упражнение и практически дейности	
5. Тема: Духовно-нравствен живот – 5 часа (10 часа)			
5.1. Добро и зло	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира значението на понятията добро и зло. • Познава библейското учение за доброто и злото. • Дава примери от Христовото учение, от творчеството на български писатели и мисли на светци за доброто и злото. • Разпознава и разграничава добродетел и порок. • Обяснява защо съществува злото в света. 	за нови знания	добродетел, порок
5.2. Грях	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и описва библейския разказ за грехопадението с основните му акценти. • Има разбиране за греха като отделяне на човека от Бога. • Разбира съдържанието на първия грях, сравнявайки го с грехове от нашето всекидневие. • Разбира значението на избора и свободната воля при борбата с греха. • Формира позиция спрямо греха като действие с отрицателни последици както за самия човек, така и за заобикалящите го. • Решава проблем или казус, свързан с преодоляване на изкушение. 	за упражнение и практически дейности	свободна воля, изкушение, грях
5.3. Съвестта – глас Божии у човека	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява понятието за съвест като Божи глас в човека. • Диференцира и дава примери за наказваща и добра съвест. • Поставя цели за самопознание и самоусъвършенстване във връзка с възпитаването на съвестта. • Разбира значението на съвестта за човека и за добрите отношения между хората. 	за нови знания	съвест
5.4. Милост и прошка	<ul style="list-style-type: none"> • Определя и дава примери за милост и помирение. • Доказва необходимостта от даване на искрена прошка. • Дава примери за това как да прощаваме. • Решава проблем или казус, свързан с прошката. 	за упражнение и практически дейности	милост, помирение, прошка

5.5. Милосърдие и благотворителност	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира и дава примери за милосърдие и благотворителност. • Съпоставя отношението към нуждаещите се на езичници, юдеи, мюсюлмани и християни. • Познава учението на Иисус Христос за милосърдието. • Илюстрира темата за милосърдието и благотворителността с мисли на български църковни писатели. • Решава проблем или казус, свързан с милосърдие и благотворителност. 	за упражнение и практически дейности	
Основи на религиозната нравственост	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира смисъла на основните нравствени послания на християнското учение. • Споделя знания и опит за силата на християнския морал. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с християнския морал. 	за обобщение	
Годишен преговор – <i>тест изходно ниво</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага знанията, уменията и отношенията, формирани на основата на темите, заложиени в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за VI клас. 	за контрол и оценка	диагностика на формираните представи и понятия, заложиени в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VI клас е 34 часа.

За нови знания	14 ч. - 41%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 44%
За обобщение	2 ч. - 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 9%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VI клас е 68 часа.

За нови знания	28 ч. - 41%
За упражнения и практически дейности	30 ч. - 44%
За обобщение	4 ч. – 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	6 ч. – 9%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА СЕДМИ КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за VII клас цели учениците да получат религиозно-нравствени познания, а изучаване съдържанието на символа на вярата да им даде възможност да разберат практическите измерения на вярата. Тя е ориентирана към получаване на знания, умения и отношения от учениците за основните истини на православната вяра, за светите тайнства на Православната църква, за някои от Христовите притчи и за основните християнски добродетели.

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* за VII клас е разработено в пет глобални теми:

- 1) Встъпителни уроци;
- 2) Нашата вяра;
- 3) Тайнствата – духовни средства за спасение;
- 4) Притчите на Исус Христос – Божествени послания;
- 5) Християнски добродетели.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Ученикът познава съдържанието на Никео-Цариградския символ на вярата. • Познава тайнствата в Православната църква и разбира тяхното значение за живота на християнина. • Познава съдържанието на някои от Христовите притчи. • Познава златното правило на нравствеността и християнското учение за любовта.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава трите лица (ипостаси) на Светата Троица. • Познава православното учение, изложено в Никео-Цариградския символ на вярата. • Разпознава тайнствата Кръщение, Миропомазване, Покаяние, Причастие, Свещенство, Елеосвещение и Брак. • Прави връзка между тайнствата, Светия Дух, Господ Исус Христос и Църквата. • Определя, обсъжда и прилага такива религиозно-нравствени принципи като любов към ближния, търпимост, Златното правило в реални и въображаеми ситуации. • Проявява религиозна толерантност.
Отношения/нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема вярата в Светата Троица като централна истина на християнското учение за Бога. • Осъзнава спасителната сила на тайнствата.

- Разбира изучените основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за себепознание и самоусъвършенстване.
- Стреми се към социално-нравствена активност, свързана с добротворство, милосърдие и взаимопомощ.
- Разбира смисъла на добрите взаимоотношения с околните.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
1. Тема: Въведителни уроци – 4 часа (8 часа)			
1.1. Българската православна църква в историческото ѝ развитие	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и интерпретира основните събития от историята на Българската православна църква. • Дава примери за ролята на Българската православна църква за духовния възход на народа и укрепването на държавността; за светците, просияли в историческото ѝ развитие; за православни книжовни и културни центрове. • Посочва примери на светци-мъченици за християнската вяра; български книжовници и книжовни школи. 	за упражнение и практически дейности	
1.2. Божиите заповеди на Синай	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за изхода на евреите от Египет и даването на Десетте Божии заповеди на Синай. • Анализира съдържанието на Десетте Божии заповеди. • Дискутира проблеми, свързани с тяхното нарушаване. • Приема Десетте Божии заповеди като правила за нравствен живот. 	за упражнение и практически дейности	
1.3. По пътя към духовно съвършенство	<ul style="list-style-type: none"> • Разглежда християнския живот като път към духовно съвършенство. • Обяснява ролята на манастирите и въздействието им върху духовното усъвършенстване на християните. • Анализира връзки и зависимости между личния стремеж към самоусъвършенстване и реалната промяна към духовно съвършенство в Църквата. • Посочва християнски ценности и правила за нравствено поведение. • Възприема участието в светите тайнства на Църквата като необходимо условие по 	за упражнение и практически дейности	

	пътя към духовно съвършенство.		
1.4. Църква, нация и святост <i>Входно ниво – тест</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за VI клас представи и понятия, свързани с основни събития и личности от историята на Българската православна църква, с Десетте Божии заповеди и с някои аспекти на духовно-нравствения живот 	за контрол и оценка	
2. Тема: Нашата вяра – 7 часа (14 часа)			
2.1. Символът на вярата	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира значението на понятието „символ“. • Познава съдържанието на Никео-Цариградския символ на вярата. • Осмисля основните истини на православната вяра, изложени в Символа. 	за нови знания	Символ, ерес
2.2. Бог – Творец и Вседържател	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира християнската вяра в единия Бог. • Дефинира и описва православното учение за Бог Отец – Творец и Вседържател. • Дава примери от библейски текстове. 	за нови знания	Отец, Творец, Вседържител
2.3. Исус Христос – нашият Спасител	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира вярата в Господ Исус Христос като Син Божий, Изкупител и Спасител. • Дава примери за месиански пророчества от Стария Завет. • Посочва исторически свидетелства за Исус Христос. • Прави връзка между възплъщение и изкупление. • Илюстрира с примери от живота на Господ Исус Христос основанията на вярата в Него като Спасител. 	за нови знания	Изкупител, Спасител
2.4. Дух Свети – Животворящия	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на християнското учение за Светия Дух. • Разбира значението на слизането на Светия Дух. • Характеризира Светия Дух като животворящ. • Обсъжда въздействието на Светия Дух върху човека. • Назовава и посочва даровете на Светия Дух. 	за нови знания	Свети Дух
2.5. Живот в църквата	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира и обяснява понятието за Църква като Тяло Христово и общност на Светия Дух. • Познава съдържанието на християнската вяра в Църквата. • Описва новозаветните събития, поставили началото на Църквата. • Характеризира Църквата чрез Нейните свойства – единство, святост, съборност, апостолска църква. 	за упражнение и практически дейности	Църква, клир, Божи народ

	<ul style="list-style-type: none"> • Описва църковната йерархия – клир и Божи народ. 		
2.6. Възкесение и вечен живот	<ul style="list-style-type: none"> • Познава православното учение за всеобщото възкресение и животът в бъдещия век • Осъзнава Христовото Възкресение като залог за всеобщото възкресение. • Разбира живота в бъдещия век като вечно съществуване в Христос. 	за нови знания	вечен живот
2.7. <i>Православната вяра</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава и различава трите лица (ипостаси) на Светата Троица. • Привежда свидетелство за Светата Троица от Евангелието (цитат от Мат. 28). • Определя и възприема вярата в Светата Троица като централна истина на християнското учение за Бога. • Дефинира и описва православното учение за Бог Отец – Творец и Вседържател, за Божия Син – Спасителят Иисус Христос и за Светия Дух. • Дефинира и описва православната вяра в Църквата. • Познава православното учение за всеобщото възкесение и животът в бъдещия век. 	<i>за обобщение</i>	
3. Тема: Тайнствата – духовни средства за спасение – 5 часа (10 часа)			
3.1. Кръщение и миропомазване	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира смисъла и същността на тайнствата на Църквата. • Познава тайнствата Кръщение и Миропомазване. • Разказва за установяването на тайнствата. • Разпознава основните елементи в начина на тяхното извършване. • Разграничава видимата и невидимата им страна. • Осъзнава значението на тайнството Кръщение като раждане за нов живот и присъединяване към Божието семейство – Църквата. • Възприема тайнството миропомазване като благодатна помощ за телесно и духовно изцеление. 	за нови знания	Кръщение, Миропомазване благодат, миро
3.2. Покаяние и причастие	<ul style="list-style-type: none"> • Познава тайнствата Покаяние (Изповед) и Причастие. • Разказва за установяването на тайнствата. • Разпознава основните елементи в начина на тяхното извършване. • Разграничава видимата и невидимата им страна. • Осъзнава значението на тайнството Покаяние като смирение пред Бога и пред ближните. • Определя главната цел на изповедта и оценява необходимостта от истинско покаяние. 	за нови знания	Покаяние, изповед, изповедник, причастие, евхаристия

	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема св. Евхаристия като център на християнския живот. • Осъзнава ценността на причастието и неговото спасително значение за християните. 		
3.3. Свещенство и елеосвещение	<ul style="list-style-type: none"> • Познава тайнствата Свещенство и Елеосвещение. • Разказва за установяването на тайнствата. • Разпознава основните елементи в начина на тяхното извършване. • Разграничава видимата и невидимата им страна. • Познава трите степени на свещената йерархия и особеностите на свещеническото служение • Разбира значението на тайнството Елеосвещението за изцелението на тялото и душата на човека. 	за нови знания	свещенство, елей, елеосвещение
3.4. Брак	<ul style="list-style-type: none"> • Познава тайнството Брак и основните елементи в начина на неговото извършване. • Разказва за установяването на брака. • Осъзнава благодатната Христова любов, осветяваща брака. • Обсъжда отговорността и мястото на мъжа и жената в християнското семейство. 	за нови знания	обручение, венчание
3.5. Родители и деца в християнското семейство	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема православно семейство като благословено от Бога. • Сравнява старозаветното и евангелското учение за децата. • Определя възпитанието на децата като главно задължение на родителите. • Приема почитта към родителите си като Божествена повеля и я прилага в своя живот. 	за упражнение и практически дейности	
Вяра и тайнства	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието и разбира значението на Никео-Цариградския символ на вярата. • Познава произхода и значението на тайнствата в Православната църква. • Прави връзка между тайнствата, Светия Дух, Господ Иисус Христос и Църквата. • Разбира смисъла на тайнствата в живота на християнина. • Разглежда християнския живот като път към духовно съвършенство. 	<i>за обобщение</i>	
Контролна работа	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира познаване на изучените понятия, основни истини на вярата и тайнства в Православната църква. 	<i>за контрол и оценка</i>	
4. Тема: Притчите на Иисус Христос – Божествени послания – 8 часа (16 часа)			
4.1. Да възприемаме учението	<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите на притчата като жанр, характерен за библейската словесност. • Познава съдържанието на притчата за сеяча. 	за нови знания	притча, Божие слово

(Притчата за сеяча)	<ul style="list-style-type: none"> • Съпоставя съдържанието на притчата с нейния духовно-нравствен смисъл. 		
4.2. Да развиваме дарованията си (Притчата за талантите)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на притчата за талантите. • Съпоставя съдържанието на притчата с нейния духовно-нравствен смисъл. • Разбира смисъла на думата „талант“. 	за нови знания	талант дарование
4.3. Талантите – дар от Бога	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира талантите на човека като дар от Бога • Разбира необходимостта от труд за развитието на дарованията. • Открива и уважава различните таланти у другите хора. 	за упражнение и практически дейности	
4.4. Да не презираме ближния си (Притчата за митаря и фарисея)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на притчата и разбира нейния духовно-нравствен смисъл. • Съпоставя и анализира молитвата на фарисея и молитвата на митаря. • Не осъжда постъпките на другите хора. 	за нови знания	митар, фарисей, молитва, гордост, смирение
4.5. Да бъдем милостиви (Притчата за самарянина)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на притчата и разбира нейния духовно-нравствен смисъл. • Разбира прякото и преносното значение на думата „самарянин“. • Проявява състрадание към другите и признава милосърдието като ценност. • Привежда примери за прояви на милосърдие, съпричастност и състрадание от личния си опит или от познати литературни произведения. 	за упражнение и практически дейности	ближен, самарянин, милосърдие
4.6. Божията правда (Притчата за богаташа и бедния Лазар)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на притчата и разбира нейния духовно-нравствен смисъл. • Съпоставя притчата със Символа на вярата. • Сравнява притчата за богаташа и бедния Лазар с притчата за добрия самарянин и анализира проявеното отношение към ближния. • Разбира, че за делата си човек получава от Бога справедливо въздаяние. 	за нови знания	безсмъртие на човешката душа, Божия справедливост
4.7. Бацината обич (Притчата за блудния син)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието и смисъла на притчата за блудния син. • Разбира духовно-нравствените послания на притчата. • Не осъжда постъпките на другите хора. • Разбира смисъла на покаянието и прощката като израз на любов към ближния. 	за упражнение и практически дейности	блуден син, покаяние, прошка
4.8. Посланията на Христовите притчи	<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите на притчата като жанр. • Разбира духовно-нравствените послания на Христовите притчи. • Разбира значимостта на притчите за разкриване истини за Божието Царство. • Разбира връзката между Христовите притчи и нравствените норми на поведение. 	за упражнение и практически дейности	

5. Тема: Християнски добродетели – 8 часа (16 часа)

<p>5.1. Златното правило на нравствеността</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Златното правило на християнската нравственост. • Съпоставя и обсъжда правилото на Хилел и Христовото златно правило. • Анализира формулите на златното правило на нравствеността и дава примери. • Стреми се към усвояване на общоприети нравствени норми. • Приема положителната форма на правилото като най-съвършен израз на християнската нравственост и го прилага в своя живот. 	<p>за нови знания</p>	<p>златно правило, нравственост</p>
<p>5.2. Вяра и надежда</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава християнските добродетели вяра и надежда. • Приема, че вярата и надеждата са част от личните религиозни чувства. • Разбира какви са последиците от отхвърлянето на вярата и надеждата. • Привежда примери за прояви на вяра и надежда от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	<p>вяра, надежда</p>
<p>5.3. Любав към Бога</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема любовта като главна християнска добродетел. • Разбира, че любовта към Бога е основа на християнските добродетели. • Разбира какви са последиците от отхвърлянето на любовта към Бога. • Привежда примери за прояви на любов към Бога от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	<p>любов</p>
<p>5.4. Любав към ближния и любов към себе си</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема любовта към ближния и към себе си като добродетел. • Познава проявленията на християнската любов към човека. • Разбира какви са последиците от отхвърлянето на любовта към ближния и любовта към себе си. • Привежда примери за прояви на любов към ближния и любов към себе си от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	
<p>5.5. Любав към враговете</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Открива и анализира текстове от Стария и Новия Завет, описващи отношението към враговете. • Разбира смисъла на Христовото нравствено изискване за любов към враговете. • Привежда примери за прояви на любов към враговете от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	
<p>5.6. Любав към</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира, че любовта към Бога се проявява и в любов към Божието творение. • Осъзнава отговорността на човека като господар на света. 	<p>за упражнение и практически</p>	

Божие творение	<ul style="list-style-type: none"> • Осмисля грехопадението на първите хора като разрушително и за природата. • Обяснява отношението човек-природа и тяхното взаимно влияние. • Разбира ролята на човека за опазването на сътворения от Бога свят. • Привежда примери за прояви на любов към Божието творение от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	дейности	
5.7. Религиозна толерантност	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема толерантността като проява на християнската любов. • Разбира, толерантността не е проява на безразличие. • Уважава религиозните възгледи и чувства на другите хора. • Разбира, че религиозната нетърпимост има разрушително действие. • Привежда примери за религиозна толерантност от личния си опит или от познати литературни произведения. 	за упражнение и практически дейности	толерантност
5.8. Християнските добродетели	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема християнските добродетели като основа на личните нравствени добродетели и ценностна система. 	за упражнение и практически дейности	
Християнство и добродетелен живот	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните истини на вярата, формулирани в Никео-Цариградския символ. • Показва познаване на тайнствата в Православната църква. • Разбира смисъла на Христовите притчи. • Споделя знания и опит за християнските добродетели. 	<i>за обобщение</i>	
Годишен преговор – тест изходно ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за VII клас представи и понятия. • Демонстрира формираните религиозно-нравствени компетенции на ниво знания, умения и отношения. 	за контрол и оценка	диагностика на формираните представи и понятия, заложените в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VII клас е 36 часа.

За нови знания	14 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	16 ч. - 44%
За обобщение	3 ч. - 8%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 8%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VII клас е 72 часа.

За нови знания	28 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	32 ч. - 44%
За обобщение	6 ч. - 8%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	6 ч. - 8%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА VIII–XII КЛАС

Обучението по *религия – християнство-православие* в VIII-XII клас има за цел да затвърди и да разшири знанията на учениците, придобити в предходните етапи на обучение, за традиционната за България религия – православно християнство, като основен градивен елемент в социалния, духовния и културния живот на българите. Познанията, които те получават за Господ Иисус Христос, за Църквата и за нейната история, за основните истини на православната вяра, за светините, за културата и изкуството, ще им дадат възможност не само да разширят своята култура, но и да бъдат приобщени към християнските добродетели, които са в основата на ценностната система на българина. Обучението по Православно християнство има за цел да изгради творчески личности, които да предприемат смели начинания, водени от свободата, любовта и надеждата, на които ги учи вярата, за да бъдат по-добри и полезни хора, както за себе си, така и за обществото.

Тинейджърската възраст се характеризира и с рязко нарастване на силите и възможностите на децата, което често води до сблъсъци и прояви на агресивно поведение между учениците. Като допълнителна полза от обучението по Православно християнство и възпитаване в духа на християнските ценности се очаква учениците да бъдат по-великодушни, отзивчиви, диалогични, да проявяват повече търпимост и грижа за другите. Заниманията с темите от областта на отеческото православно християнство би създадо предпоставки и за по-добро надграждане в областта на патриотичното възпитание и затвърждаване на по-високо ниво културата на паметта.

Основната цел, към която е ориентирана тази програма, е запознаване на учениците с началата на православната вяра, практическото измерение на тази вяра, както и с възникването на Църквата, разпространението на християнството и неговото взаимоотношение с околния свят. Този подход за определяне и структуриране на учебното съдържание е в съответствие с нивото на знание, преподавано и по другите дисциплини. Така осмислянето и затвърдяването на християнските ценности ще стане по естествен път.

Обучението се осъществява на информационно-ценностна основа: преподаване на основни знания за православната религия и формиране на ценностно-ориентирано отношение към света, в който ученикът живее и се реализира.

Основната цел и задачи са ориентирани около:

- преподаване на по-задълбочени знания за православното християнство;
- запознаване с ключови текстове от Стария и Новия завет и осмисляне на нравствените послания в тях;
- запознаване с историческия контекст на възникването и разпространението на християнството;
- приобщаване на подрастващите към непреходните ценности на християнството;
- разширяване на кръгозора за откриване на хармонията в отношенията Бог-човек-природа и на тази основа формиране на социална компетентност;
- формиране на отношение за уважение и положително възприемане на другите и изграждане на умения за създаване на общност;
- изграждане на творчески и отговорни личности;
- укрепване на социално-нравственото развитие на учениците чрез формиране на умения за водене на толерантен диалог на основата на емпатийно поведение;
- формиране на умения за запазване на духовна стабилност и стремеж за самопознание и самоусъвършенстване.

Обучението по *религия – християнство-православие* в средното образование се основава на ценността, трайността и приемствеността на православната традиция в България и се ръководи от следните принципи: научност, комплексност, нагледност, емоционалност, съгласуваност с нуждите и интересите на ученика; диалогичност; интерактивност; развитие на ключови компетентности.

Организирането на учебния процес е поставено предимно на практическа основа. Като естествена опора за навлизане в проблематиката се използва опитът на учениците, свързан с традицията в българските семейства, с празниците, с посещението в храмове, манастири, останки от православно християнско наследство и най-общите представи за православната вяра. Формирането на знания, умения и отношения в 8.-12. клас се основава на подхода за приемственост и надграждане на учебното съдържание, който предполага затвърждаване и разширяване на представите и понятията. Затова и част от тематичните единици се повтарят, като повторението не е механично а във всеки следващ клас и етап се предполага по-дълбоко вникване в съдържанието на разглежданата проблематика и по-висока степен на ценностно ориентираните дейности на учениците.

Педагогическото общуване е подчинено на позитивните емоционални преживявания на учениците, насочени към пълноценна изява и стремеж за изграждането на добри и отговорни хора.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА VIII КЛАС

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* в VIII клас е разработено в пет тематични кръга:

Встъпителни уроци

Същност на православното християнство

Православната църква – Христова църква

Християнството – универсално и локално

Православието и другите религии в България

Ясен приоритет в програмата е постепенното изграждане на умения и компетентности, които се формират в процеса на обучение по *религия – християнство-православие*, но са напълно преносими и приложими и в други съдържателни области. Тези компетентности се въвеждат и упражняват в VIII клас и се надграждат в IX – XI клас, като се очаква да бъдат развити напълно в края на XII клас. Дейностите за развитие на преносимите компетентности се осъществяват в часовете за упражнения *през цялата учебна година*.

Овладеяването на умения като приоритет се проявява в предвиденото според тази учебна програма съотношение между брой на часовете за нови знания и тези за практически дейности и упражнения, както и в съотношението между формите на оценяване.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none">• Познава най-същественото от живота и дейността на Исус Христос като Богочовек• Разбира смисъла и значимостта на православната вяра• Знае основното за Църквата• Знае <i>Символа на вярата</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава молитвата като начин за общуване на християните с Бога • Познава географията и историята на разпространението на християнството • Знае за ролята и мястото на християнството в Римската империя • Познава жития на светци • Познава и разбира мястото и ролята на християнството в България
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори като прилага християнските добродетели в ежедневно общуване с околните • Прилага изграден модел на поведение в храма • Различава ценностните характеристики на отделните религии • Може да оцени равноценността на другия и има положително отношение към общуването
Отношения/ нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Изгражда емпатийно поведение, насочено към околните • Разбира основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях • Стреми се към общностна активност • Уважава и цени традицията, наследена от предците

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава базисни познания, свързани с православната вяра 	диагностика	общи представи и понятия, свързани с православната вяра
1. Тематичен кръг: <i>Встъпителни уроци</i> – 7 часа (14 часа)			
1.1. Богочовекът Господ Иисус	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за Христос като истински Бог и истински човек • Познава разликата между Бог и човек 	нови знания	Господ, Богочовек, Иисус Христос, снизхождение

Христос 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Показва позитивно отношение към религията 		
	<ul style="list-style-type: none"> Познава изображението на Иисус Христос Различава събитията, свързани с живота на Христос 	упражнение	икона, кръст, възплъщение
1.2. Богообщение (молитва и богослужение) 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Знае молитвата Отче наш Познава православното богослужение Различава православното богослужение Проявява интерес към църковните песнопения 	нови знания	молитва, общност
		упражнение	литургия, славословие
1.3. За милосърдната любов (Притчата за добрия самарянин)1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Знае евангелската притча Познава началата на християнската любов Различава дейната християнска любов Проявява загриженост към страдащите 	нови знания	жертвоготовност, милост, ближен
		упражнение	човеколюбие, подкрепа
Богочовек и богочовечество 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Познава и разбира смисъла на основните понятия в този раздел Различава Бог от човек 	обобщение	Бог и човек
2. Тематичен кръг: Същност на православното християнство – 7 часа (14 часа)			
2.1. Основни черти на Православието 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Познава външните отлики на Православието Различава Православието от другите християнски изповедания Уважава религиозните чувства на другите 	нови знания	предание, вяроност, толерантност
2.2. Православната вяра 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Знае Символа на вярата Познава образци на вярата Възприема отеческата вяра като своя 	нови знания упражнение	достоверност, наследство, увереност

2.3. Православен светоглед 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основите на християнския православен светоглед • Различава християнския православен светоглед от този на другите религии 	нови знания упражнение	Бог-свят-човек, Творец, творение
2.4. Православна добродетелност 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава дейния характер на православното християнство • Споделя знания и преживявания, свързани с добротворство 	упражнения/ практически дейности	добродетелност, благодарителност
Нашата вяра 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните черти на православната вяра, светоглед и добродетелност 	обобщение	вяра и неверие
3. Тематичен кръг: Православната църква – Христова църква – 6 часа (12 часа)			
3.1. Разбиране за Църквата 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава етимологията на понятието Църква • Знае основните характеристики на Църквата 	нови знания	Църква, общност, събрание
3.2. Основаване на Църквата 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за Петдесетница • Знае къде се намира Сионската горница на картата на Йерусалим 	нови знания упражнение	Петдесетница, Св. Дух, благодат
3.3. Апостолите 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на 12-те апостоли • Познава основни моменти от живота и дейността на св. апостоли Петър и Павел • Разказва за живота и чудесата на св. Йоан Богослов 	нови знания упражнение	Апостол, богослов, ученик, последовател
Българската Православна Църква 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае основните приноси на БПЦ в историята на България • Познава български свещеник 	обобщение	Поместна църква, свещеник
4. Тематичен кръг: Християнството – универсално и локално – 9 часа (18 часа)			
4.1. Разпространение на християнството	<ul style="list-style-type: none"> • Познава географията на ранното християнство • Знае имената на първопросветителите по места • Проявява умение за ориентация по ранна църковно-историческа география 	нови знания упражнение	Мисионерско пътешествие, първопросветител

1+1 ч.			
4.2. Християнството на Балканите 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на апостолите, първоразпространители на християнството на Балканите • Познава главните християнски центрове на Балканите • Споделя знания за църкви и манастири в близост до родното място 	Нови знания упражнения/ практически дейности	Митрополия, Балкански полуостров, Европа
4.3. Християнството и Римската империя – от гонения до признание 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на двама императори-гонители • Познава историята на обръщането на имп. Константин Велики 	нови знания	Катакомби, гонение, едикт, император
4.4. Императорът-християнин – св. Константин Велики 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае историята на св. Елена • Познава местата и градовете, свързани с живота на имп. Константин Велики • „Сердика е моят Рим“ 	упражнения	Свещец, власт, авторитет
4.5. Утвърждаване на християнството по българските земи 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на двамата апостоли, разпространили християнството по бълг. земи • Познава ранно-християнските градове в България • Знае историята на св. Цар Борис • Споделя опит и преживявания, свързани с пътувания до ранно-християнски места в България 	нови знания упражнения/ практически дейности	базилика, Св. София, руини, покръстване
4.6. Християнството в България – св. Цар Борис I, св. Климент Охридски и св.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава историята на покръстването • Познава делото на св. Цар Борис • Познава житията на св. Климент Охридски и св. Йоан Рилски • Знае за ролята и мястото на Рилския манастир като духовен център на България 	Обобщение Практически дейности	християнизация, цивилизационен избор, манастир, св. мощи, Плиска, Преслав, Охрид

Йоан Рилски 1+1 ч.			
5. Тематичен кръг: Православието и другите религии в България – 5 часа (10 часа)			
5.1. Ислямът в България 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава историята на проникването на исляма в България • Знае някои селища, в които преобладава ислямът 	нови знания	Ислям, Мохамед, джамия, курбан байрам
5.2. Юдаизмът в България 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава разликите и приликите между юдаизма и християнството • Знае за спасяването на българските евреи 	нови знания упражнения/ практически дейности	Синагога, ханука
5.3. Инославните в България 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Ориентира се в основните инославни изповедания в България • Знае основните прилики и отлики на Православието с тях 	нови знания	абат, пастор, униати
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за VIII клас представи и понятия, свързани с изучаваните теми 	Тест	Диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VIII клас е 36 часа.

За нови знания	16 ч. – 44.44%
За упражнения и практически дейности	14 ч. – 38.89%
За обобщение	4 ч. – 11.11%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. – 5.56%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VIII клас е 72 часа.

За нови знания	32 ч. - 44.44%
За упражнения и практически дейности	28 ч. – 38.89%
За обобщение	8 ч. – 11.11%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. – 5.56%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА IX КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за IX клас продължава осъществяването на информационната насоченост, свързана с разширяването и обогатяването на заложените в предходния клас знания за Христос и Неговата Църква. Настоящата програма застъпва някои от вероизповедните истини, характерни за православно християнство, като поставя акцент върху онтологичните и екзистенциалните отлики на човека.

Програмата включва шест глобални теми: 1) *Откровение за Бога като Троица*; 2) *Иисус Христос като нов Адам*; 3) *Човекът – по образ и подобие*; 4) *Човекът - индивид и личност* 5) *Човекът - между самотата и общението*; 6) *Кой е моят ближнен?*

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Ученикът дефинира християнския монотеизъм. • Разбира единството и троичността в Божието разкриване на човека • Познава Христос като образец на човека. • Познава в човека <i>даденото</i> (по образ) и <i>зададеното</i> (по подобие). • Дефинира <i>индивид</i> и <i>личност</i> • Познава основите на изолирания и съдружния начин на живот. • Разбира значението на думата <i>ближен</i>.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Осмисля единството и троичността в Божието разкриване на човека • Интерпретира човека в перспективата на Богочовека. • Интерпретира диадата (образ – подобие) в динамична перспектива. • Различава индивидуалното и личностното в човека. • Ориентира се в темите за брака и монашеството
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Стреми се да открива близкото (познатото) във всички хора. • Оценява и цени личностното у човека като богоподобие. • Стреми се към динамика и развитие по отношение Бога, себе си и ближните.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за VIII клас представи и понятия за православната вяра, за Господ Иисус Христос и Църквата. 	тест	Господ Иисус Христос, Спасител, Пресвета Богородица, светци, църква, християнски празници и добродетели
1. Тема: Заветът на св. патриарх Евтимий Търновски – 6 часа (12 часа)			
1.1. Вярата в Бога като Св. Троица в един епизод от българската история	<ul style="list-style-type: none"> Знае основни факти, свързани със залеза на Второто българско царство и висотата на българската духовност Знае основни факти от живота на преп. Теодосий Търновски и св. Евтимий Търновски Контекстуализира завета на св. Евтимий: „На Светата Троица ви оставям, сега и вовеки...”. 	нови знания	преп. Теодосий Търновски и св. Евтимий Търновски, Св. Троица
1.2. Бог в думите на св. Евтимий: Троица в единичната и единство в Троицата	<ul style="list-style-type: none"> Ориентира се в библейските и житийните свидетелства за Бога, откриващ се като Троица на Лицата (Отец, Син и Св. Дух) в: <ul style="list-style-type: none"> В Христовото Кръщение (в р. Йордан) и Преображение (на пл. Тавор) В беседите на Христос с учениците Му В проповедта на св. апостоли В живота на Църквата и светците. 	за нови знания	Богоявление, Троица, Нов Завет, Пророчества, Предобраз, Стар Завет

1.3. Предвечният Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава косвените свидетелства за Бога като Троица в Стария Завет. • Локализира обещанието за Месия (Христос) в книга Битие и формирането на избрания народ. • Знае ключовите пророчества за Христос в Стария Завет 	нови знания	Единство по същност (единосъщие), подобие по същност (подобосъщие)
1.4. Христос като Син Божи	<ul style="list-style-type: none"> • Разглежда Христос като единосъщен на Отца и Духа Свети. • Разграничава единство (по същност) и подобие (по същност). 	нови знания	Единосъщие, подобосъщие
1.5. Христос като Образ Божи	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира Христос като <i>образ</i> на Отца. • Може да води дискусия върху Иоан 14:9, 2 Кор. 4:4, Кол. 1: 15 и Евр. 1:3. • Разбира Божието изображение – единствено като лик Христов 	упражнения и практически дейности	Лик, образ, икона
1.6. Духът като животворящ (пораждащ живота)	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира Духа Божи като Лице, сила и действие. • Божието действие от Отца, чрез Сина, в Светия Дух. • Познава Духа Божи в Библейските свидетелства – дискусия върху Бит. 1:2 и Иоан 3:5-8, Иоан 14:26 	упражнения и практически дейности	Дух Свети, Лице, Сила, действие
2. Тема: Христос като нов Адам – 7 часа (14 часа)			
2.1. Синът Човечески	<ul style="list-style-type: none"> • Може да опише човека в Христос, въз основа на Библейските свидетелства. • Знае старозаветните пророчества за човешкия облик на Христос. 	нови знания	Син Човечески, на дърводелеца син, мъж на скърби, образ на раб
2.2. Св. Богородица – новата Ева	<ul style="list-style-type: none"> • Може да направи паралел между Ева и св. Богородица в отношението им към Божията воля. • Знае библейските пророчества за майката на Спасителя. • Познава църковното почитане на св. Богородица и историята на 	упражнения и практически дейности	съгласие, воля, своеволие, Приснодева

	Богородичните празници		
2.3. Човешкото в Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира човешкото естество в категориите: тяло и душа (сили на душата), живот и смърт. • Различава човешкото от божественото в Христос. 	упражнения и практически дейности	Тяло, душа, живот, смърт
2.4. Съчетанието в Христос на естества, воли и действия	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основното в църковното учение за съчетанието на естествата в Христос. • Познава основното в църковното учение за съчетанието на волите и енергиите в Христос. 	нови знания	Природа – естество, Воля – действие/енергия
2.5. Личността, която облича човека	<ul style="list-style-type: none"> • Може да дефинира понятието Личност на Богочовека. • Може да опише и анализира различието между личност, природа и действие. 	нови знания	Лице, Личност, природа, действие
2.6. Истински Бог и истински човек	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира последиците за човешкото естество от единението с божественото в Богочовека. • Разбира понятието обожение. 	упражнения и практически дейности	Единение, обожение
2.7. Богоподобие и спасение	<ul style="list-style-type: none"> • Може да обясни паралела между обожение и спасение. 	обобщение	Обожение, спасение
3. Тема: Човекът – по образ и подобие – 4 часа (8 часа)			
3.1. Образ и по образ	<ul style="list-style-type: none"> • Различава създаването <i>по образ</i> от Христос като <i>образ</i>. • Познава светоотеческия възглед за човека като сътворен по образа на възплътилото се Слово. 	нови знания	<i>Образ (икона) и по образ</i>
3.2. Дар и задача	<ul style="list-style-type: none"> • Различава подобие (като задача) от образа (като дар). • Постулира динамизма на подвига като ключова антропологична 	упражнения и практически дейности	Задача, дар, подвиг, статичност, развитие

	категория		
3.3. Бог като архетип на човека	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира Бога като архетип на човека. 	упражнения и практически дейности	Архетип, първообраз
3.4. Архетипни норми	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава Божията <i>свобода, любов и общение</i> като архетипни антропологични норми. 	обобщение	свобода, любов, общение
4. Тема: Човекът – индивид и личност – 6 часа (12 часа)			
4.1. Личност и свобода	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Бога като Света Троица на Лица, необусловени от външни фактори или принуда. • Разпознава човека като свободен и поради това отговорен за своите действия 	нови знания	Свобода, детерминираност, отговорност
4.2. Личност и любов	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Бога като любов, изхождайки от 1 Иоан. 4:8. • Разпознава човека като любящо битие. 	нови знания	любов, свобода
4.3. Личност и общение	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Бога като Троица на Лицата, Които са в постоянно общение. • Разпознава човека като комуникативно (общуващо) битие. 	нови знания	Общуване, комуникация
4.4. Природата като безграничност и ограниченост.	<ul style="list-style-type: none"> • Оценява непостижимостта на несътворената Божия същност. • Оценява ограниченията и обусловеността на тварното битие. 	упражнения и практически дейности	Несътворено, сътворено
4.5. Природно и индивидуално.	<ul style="list-style-type: none"> • Може да определи ограниченията, характерни за сътворената природа. • Оценява индивидуализацията и автономизацията на природното като последица от прародителския грях. 	упражнения и практически дейности	Ограничение, Индивидуалност, Автономност, Измеримост
4.6. Природа и	<ul style="list-style-type: none"> • Различава волята, присъща на природата, и свободата на избор, като 	упражнения и	Воля, обусловеност,

воля	присъща на личността. • Може да различи несътворената (божествената) воля от волята, присъща на тварното човешко естество.	практически дейности	неизменност, изменчивост
5. Тема: Човекът – между самотата и общението – 7 часа (14 часа)			
5.1. Не е добро за човека да бъде сам (Бит. 2:18)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава описаното в книга Битие сътворяване на човека. • Разпознава потребността от общение за човека като Божи промисъл за него. 	нови знания	Сътворение, общение
5.2. Мъж и жена ги сътвори (Бит. 1:27)	<ul style="list-style-type: none"> • Може да коментира единството и раз(пол)овеността на човека. • Възприема мъжа и жена като Божие творение. 	нови знания	Човек, мъж, жена
5.3. Брак и семейство	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира Божият промисъл за прародителите като едно цяло. • Възприема брака и привличането между половете като парадигма в Божия промисъл за човека. • Коментира въпроса за потомството като Божие благословение и възможност за изкупление, позовавайки се на Бит. 1:28 и Бит. 3:15. 	упражнения и практически дейности	Промисъл, брак, пол потомство
5.4. Общение и отчуждение	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира прародителския грях в последователността, засвидетелствана в Бит. 3:6 и 1 Иоан. 2:16. • Коментира отчуждението в перспективата на Бит. 3:7-13. 	нови знания	Прародителски грях
5.5. Отчуждение, живот и смърт	<ul style="list-style-type: none"> • Познава темата за живота като производна от темата за общението и темата за смъртта като производна от темата за отчуждението 	упражнения и практически дейности	Богообщение, живот, отчуждение, смърт
5.6. Девство и монашество	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Исус Христос като архетип на девствения живот. • Познава смисъла на монашеството като освободен от оковите на плътското живот в Христа (в смисъла на Лука 20:34-36). 	упражнения и практически дейности	Монах, подвиг, анакорет

	<ul style="list-style-type: none"> • Различава видовете монашески подвиг – киновия и анахоретски живот. • Разпознава монашеството като свидетелство, че царството Божие не е от този свят в смисъла на Йоан 18:36. 		
5.7. Общение в св. тайнства и отчуждение	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за Църквата като събрана около Христос общност. • Интерпретира участието в тайнствата като общение в благодарвания в Христос живот. • Анализира Христовите думи: „без Мене не можете да вършите нищо” (Йоан 15:5) в екзистенциален план. 	<i>обобщение</i>	Общност, трапеза, живот, тайнства
6. Тема: Кой е моят ближен? – 3 часа (6 часа)			
6.1. Добрият самарянин (Лука 10:29)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира притчата за добрия самарянин (Лука 10:30-37). • Познава светоотеческата интерпретация на притчата (св. Йоан Златоуст) 	нови знания	Самаряни, притча, тълкуване
6.2. Грехът и лечението	<ul style="list-style-type: none"> • Разглежда притчата в съвременния контекст. • Разглежда светоотеческото тълкуване в съвременния контекст 	нови знания	Контекст, съвременност
6.3. Близостта и далечността на човека	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира междуличностните отношения в контекста на църковното разбиране за Бога и човека. 	упражнения и практически дейности	Личност, отношение
6.4. Христовата любов	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира темата за другия в контекста на Христовата заповед за любов – към онези, които ни обичат и онези, които ни мразят. 	<i>обобщение</i>	Любов, омраза
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за IX клас представи и понятия за Бога като Троица на единосъщните Лица, за общението, любовта и свободата като отражения на Божия образ в човека, за богоподобие като развитие и усъвършенстване, за Богочовека Христос; за човека като личност и 	<i>тест</i>	диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната

	Църквата като общност.		програма
--	------------------------	--	----------

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в IX клас е 36 часа.

За нови знания	15 ч. - 43%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 43%
За обобщение	4 ч. - 8%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. - 6%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във IX клас е 72 часа.

За нови знания	30 ч. - 43%
За упражнения и практически дейности	30 ч. - 43%
За обобщение	8 ч. - 8%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. - 6%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА X КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за X клас цели да запознае учениците с възникването и разпространението на Христовата църква в света, с църковните традиции, със съзидателните начала на Християнството в исторически, богословски и културен план, както и с възпитателната страна на подвига на Христовите ученици и последователи в лицето на видни християнски свети отци и учители, апологети и екзегети. Тя е съобразена със спецификата на Православното учение, от една страна, и възрастовите потребности и особености на учениците в гимназиален курс, от друга. Изучаването на възвишените истини и нравствени идеали на Православието и осъзнатото приобщаване към тях от страна на учениците могат да помогнат в решаването на проблема с агресията в училищата, чрез преодоляване на егоцентризма и враждебността към другия.

Обучението по *религия – християнство-православие* за X клас се основава на авторитета и ценността на богословската традиция и се ръководи от следните принципи: съгласуване с нуждите и интересите на ученика за неговото мирогледно израстване като личност; диалогичност; интерактивност на образованието; изграждане на „преносими“ знания и умения, които да се използват и в други дисциплини (история, литература, изкуство и др.).

Учебното съдържание е структурирано около шест основни теми: 1. *Божественото учение на Господ Исус Христос*; 2. *Вселенските събори*; *Утвърждаване на православния християнски мироглед*; 3. *Светите отци и учители на Църквата*; 4. *Православието – основа на културната идентичност на българския народ*; 5. *Православен календар*; 6. *Разделението на Църквата*.

Тези теми разкриват смисъла и значението на Христовото учение и ролята и мястото на Църквата в европейската и световна история и на българския народ, в частност.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Знае за Божествения план за спасение на човека ✓ Познава учението на Господ Исус Христос за нашите длъжности към Бога и ближния ✓ Познава основните истини на християнската вяра ✓ Знае историческите процеси и догматически спорове, довели до отпадането на някои християнски общности от Вселенското православие ✓ Познава апологетичното творчество на едни от най-значимите християнски апологети ✓ Познава творчеството на някои от най-значимите свети отци и учители на Църквата ✓ Познава основните ценности като достойнство, свобода на личността, любов към ближния като елементи на християнския социум ✓ Разпознава православието като основа на културната идентичност на българския народ ✓ Разпознава Божествената света литургия като най-съвършен израз на човешка възхвала към Бога ✓ Разпознава образци на християнското изкуство
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Формира собствен, осъзнат мироглед. ✓ Прилага християнските истини в живота си като осъзнат избор. ✓ Анализира сходствата и различията във вероизповедно отношение, като елемент от диалога между представителите на религиозните общности.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда толерантно отношение към представители на други религиозни общности. ✓ Стреми се към социално справедливо общество, основано върху християнските истини ✓ Изгражда усет към различния културен и религиозен модел

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво	• Проверка на знанията и компетентностите на учениците в областта на християнската история и Православния катехизис.	тест	
1. Тема: Божественото учение на Господ Иисус Христос – 5 часа (10 часа)			
1.1. Божият план за спасението на човека	<ul style="list-style-type: none"> • Размишлява върху грехопадението и необходимостта от спасение • Осмисля аргументите за безсмъртието на човешката душа • Осъзнава смисъла и целта на Боговъплъщението • Научава за възстановяването на човешката богообразност чрез изкупителния подвиг на Господ Иисус Христос • Осъзнава значението на Божествената всеопрощаваща любов 	за нови знания	Боговъплъщение; дихотомия; трихотомия; богообразност
1.2. Иисус Христос – Бог и човек	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира учението на Иисус Христос (проповеди, беседи, притчи) • Разглежда Христовите чудеса като средство за утвърждаване на вярата • Коментира отношението „чудо – природен закон“ 	за упражнение и практически дейности	Богочовек
1.3. Проповедта на апостолите	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с проповедта на светите апостоли • Осмисля географския ареал на апостолската дейност • Осъзнава мащаба на разпространението на ранното християнство • Запознава се с организирането на ранните християнски общини 	за нови знания	
1.4. Мъченици за християнската вяра	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с историята на св. архидякон Стефан – първомъченик за вярата си в Христос – Спасителя 	за нови знания	архидякон

	<ul style="list-style-type: none"> Осмисля връзката между гоненията на официалната власт в Римската империя, мъченичеството и разпространението на християнството Осъзнава смисъла на християнското мъченичество 		
1.5. Раннохристиянски мъченици	<ul style="list-style-type: none"> Разглежда историите на раннохристиянски мъченици (св. Юстин Философ и мъченик; св. великомъченик Димитър Солунски; св. великомъченик Георги Победоносец; св. мъченик Трифон; света първомъченица и равноапостолна Текла и др.) Показва примери на мъченичеството в европейската литература (пример – Х. Сенкевич и „Quo vadis“) 	за упражнение и практически дейности	
2. Тема: Вселенските събори – 11 часа (22 часа)			
2.1. Първи вселенски събор (325 г.)	<ul style="list-style-type: none"> Осмисля богословските спорове за природата на Бога и Неговата троичност Запознава се с ереста на Арий Научава за утвърдените на Първия вселенски събор определения на вярата 	за нови знания	Вселенски събор; ерес; Троичност на Бога; Логос; Боговъплъщение; вероопределение
2.2. Втори Вселенски събор (381г.)	<ul style="list-style-type: none"> Коментира ересите на Аполинарий и духоборците Знае вероопределението, допълнено на Втория вселенски събор 	за нови знания	духоборци; есхатология;
2.3. Символът на вярата – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> Коментира трите важни елемента в Никео – Цариградския символ на вярата, приет на първите два Вселенски събора (верови, изповеден и есхатологичен) 	за упражнение и практически дейности	догмат
2.4. Трети Вселенски събор (431 г.)	<ul style="list-style-type: none"> Запознава се с ереста на Несторий Коментира решенията на събора 	за нови знания	Христородица; Човекородица; анатема

2.5. Четвърти Вселенски събор (451 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с монофизитската ерес • Научава допълнителните обяснения към вероопределението 	за нови знания	неслитно; неизменно; неразделно; неразлъчно
2.6. Дохалкидонските църкви	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се накратко с историята на Коптската, Арменската и Яковитската църква • Осмисля причините за тяхното отделяне • Осъзнава разликата между дохалкидонските църкви и Православието • Изгражда толерантно отношение към техните представители 	за упражнение и практически дейности	
2.7. Пети Вселенски събор (553 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Научава за монофизитските смутове и учението на Ориген • Запознава се с решенията на събора 	за нови знания	апокатастасис; субординация
2.8. Шести Вселенски събор (681 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с учението на монотелитската ерес • Научава по-важните решения, взети на събора • Коментира актовете на събора като ценен извор за българската история • Разбира за значението на Пето – шестия вселенски събор в структурирането на църковната йерархия 	за нови знания	воля; енергия
2.9. Седми Вселенски събор (787 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава иконоборския период в историята на Източната римска империя • Осмисля осъждането на иконоборската ерес и тържеството на иконопочитанието • Осъзнава значението на Седмия вселенски събор за развитието на православното християнско изкуство 	за нови знания	иконопочитание; иконоборство

2.10. Християнското изкуство през вековете	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с образци на християнското изкуство преди и след иконоборската криза • Разпознава класически шедеври на християнското изкуство на Запад и на Изток • Запознава се със световноизвестни образци на християнското изкуство в България (Боянската църква; Бачковската костница; Ивановските скални манастири; Рилски манастир) 	за упражнение и практически дейности	
2.11. Византийският Изток и исляма	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с последиците от триадологичните и христологичните спорове във Византийския Изток • Коментира появата на исляма и неговия възход 	за упражнение и практически дейности	триадология, христология
3. Тема: Утвърждаване на православния християнски мироглед. Светите отци и учители на Църквата – 4 часа (8 часа)			
3.1. Апологети на християнството	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с класически постановки в апологетичното творчество на Тертулиан, св. Юстин Философ, Климент Александрийски, блаж. Августин, Ориген. 	за нови знания	апологет; апология; екзегет
3.2. Свети отци и учители на Църквата	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с богословското творчество на св. Василий Велики, св. Йоан Златоуст, св. Григорий Богослов, св. Григорий Нисийски, св. Антоний Велики, св. Йоан Дамаскин 	за нови знания	
3.3. Православната света литургия	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с Василиевата и Златоустовата литургия • Осъзнава Божествената света литургия като най-висш израз на човешка възхвала към Бога • Изгражда активно отношение към Божествената света литургия 	за упражнение и практически дейности	

3.4. Светостта в Православието	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира историята на християнското монашество • Научава за видни православни подвижници и аскети • Научава за исихазма, посредством примера на св. Евтимий, патриарх Търновски 	за упражнение и практически дейности	подвижник; аскет; исихазъм
3.5. Църквата Христова – общност на спасението	<ul style="list-style-type: none"> • Осмисля и коментира Божия план за спасение на човека • Осъзнава Божествения характер на Църквата • Коментира различните ереси и техните последици • Коментира Символа на вярата 	обобщение	
3.6. Християнската Църква – история и утвърждаване	<ul style="list-style-type: none"> • Познания върху църковната история, раннохристиянската община, догматическите спорове и вероопределенията на Църквата 	за контрол и оценка	
4. Тема: Православието – основа на културната идентичност на българския народ – 3 часа (6 часа)			
4.1. Славянските първоучители и триезичната ерес	<ul style="list-style-type: none"> • Запознаване със същността на триезичната ерес • Осъзнава значението на славянския превод на Свещеното Писание • Осмисля ролята на първите книжовни средища в средновековна България за формирането на народностно самосъзнание (една вяра – един език – един народ). 	за упражнение и практически дейности	
4.2. Манастирите – духовни и културни средища	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с манастири от Първото българско царство – центрове на книжовна дейност (Голямата базилика в Плиска, манастира край с. Равна, Провадийско и др.) • Запознава се с манастирите от Търновската света гора – център на Търновската книжовна школа • Коментира ролята на манастирите в съхранението на българското самосъзнание в периода на османското владичество 	за упражнение и практически дейности	

4.3. Библейски мотиви в българската литература	<ul style="list-style-type: none"> Разглеждат се библейски теми, мотиви и образи, вписани в литературата на следосвобожденска България (И. Вазов, Ст. Михайловски, Й. Йовков, Е. Пелин и др.) 	за упражнение и практически дейности	
5.Тема: Православен календар – 6 часа (12 часа)			
5.1. Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> Запознава се със значението на Рождество Христово в есхатологичен план Осъзнава връзката между Рождество Христово и личната свобода да приемеш или отхвърлиш Сина Божи 	за нови знания	
5.2. Празникът Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> Запознава се с православната иконография на празника Коментира някои образци на „Рождество Христово“ в християнското изкуство Проучва различни традиции на народите в Европа, свързани с празника Рождество Христово 	за упражнение и практически дейности	иконография
5.3. Възкресение Христово	<ul style="list-style-type: none"> Знае предобразите на Възкресението Христово в Стария Завет Разглежда Възкресението Христово като част от Божия план за спасението на човека Осъзнава връзката между Възкресение и Възнесение Господне и тяхното значение за християнина Коментира Христовото Възкресение като спасително събитие 	за нови знания	предобрази; изкупление
5.4. Празникът Възкресение Христово	<ul style="list-style-type: none"> Запознава се с иконографията на празника и образци на православното изкуство Запознава се с празничния тропар Проучва различни традиции на народите в Европа, свързани с празника Възкресение Христово 	за упражнение и практически дейности	тропар

5.5. Св. Климент Охридски	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с житието на св. Климент Охридски • Осъзнава ролята му за утвърждаване на християнската вяра сред българите • Осмисля значението му за развитието на българската култура 	за нови знания	
5.6. Православният храм и неговата иконография	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните части на храма и тяхната символика • Осмисля иконографската програма в храма 	за упражнение и практически дейности	престол; олтар; наос; нартекс; купол; солей; Пантократор
6. Тема: Разделението на Църквата – 2 часа (4 часа)			
6.1. Великата схизма (1054 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се със сложните взаимоотношения между Рим и Константинопол • Знае за Фотиевата схизма (863 – 867 г.) • Осмисля ролята на учредяването на самостоятелна Българска църква в процеса на отчуждаване между Рим и Константинопол • Разбира политическите и догматическите основания за отпадането на Римската църква от Вселенското православие 	за нови знания	схизма; филиокве
6.2. Православна идентичност и религиозна толерантност	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира зачитането и уважението към всяка човешка личност като основна християнска нагласа • Осмисля историческия опит на българите в „приемането на другия“ • Приема различието в убежденията на другите и преодолява някои предразсъдъци • Проявява критичност и самокритичност към крайните проявления на фундаментализма в религията 	за упражнение и практически дейности	фундаментализъм
6.3. Православието – път към Бога (Годишен)	<ul style="list-style-type: none"> • Осъзнава значението на богословската традиция във формирането на собствен мироглед • Осмисля Православието като място за живо общение с Бога 	обобщение	

преговор)			
Годишен преговор – изходно ниво	Показва знания по заложените в програмата теми: Божественото учение на Господ Иисус Христос; решенията на вселенските събори; светите отци и учители на Църквата; Православието като основа на културната идентичност на нашия народ; православния календар; разделението на Църквата. Борави адекватно с термините и понятията, въведени в курса на обучение.	Тест	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в X клас е 36 часа.

За нови знания	16 ч. – 44.44%
За упражнения и практически дейности	15 ч. – 41.67%
За обобщение	3 ч. – 8.33%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. – 5.56%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в X клас е 72 часа.

За нови знания	32 ч. - 44.44%
За упражнения и практически дейности	30 ч. – 41.67%
За обобщение	6 ч. – 8.33%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. – 5.56%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА XI КЛАС

Тази учебна програма описва обучението по *религия – християнство-православие* за XI клас като продължение на изградените знания, умения и отношения по учебния предмет от X клас

Основната цел на учебната програма по *религия – християнство-православие* за XI клас, е представянето на християнската религия като мироглед, формиран под влияние на учението на Православната християнска Църква и значението на нравствените принципи и ценности на Православието за изграждането и оформянето на човешката личност. Очертаването общочовешкия характер на християнският мироглед, отнасящ се за всички хора и за всички времена и хуманността, изразяваща се в отношението към хората без оглед на пол, раса и социална принадлежност цели да покаже непреходността на православната християнска религия и равноценността на човека.

Това се постига чрез осъществяване на следните *задачи*:

- запознаване на учениците с философията и нравствените ценности на християнството;
- запознаване с ученията на видни християнски религиозни мислители, способствали за оформянето на християнския мироглед;
- запознаване с отношението на православната религия към философията и естествените науки;
- запознаване с мястото и ролята на Православната църква в държавата и обществото.

Обучението по *религия – християнство-православие* в гимназиалния етап на образование се основава на ценността и авторитета на православните богословски мислители и се ръководи от следните принципи: научност, историческа обективност, сравнителен анализ, задоволяване духовните потребности на учениците; толерантност и диалогичност в общуването; интерактивност; развитие на ключови компетентности в сферата на хуманитарното познание.

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за XI клас е разработена в осем основни теми: 1) *Християнският мироглед и философията за човека – основни разлики*; 2) *Любовта към ближния – духовни и социални измерения*; 3) *Дълбоката духовна и морална криза – анализ на причините и последиците*; 4) *Отношение към природата като Божие творение*; 5) *Вяра и разум*; 6) *Отношение на християнството към философията*; 7) *Православие и култура*; 8) *Отношение на Православната Църква към обществото*.

Чрез предложените теми у учениците се надграждат получените знания в предишните класове и се очертава стремеж за изграждане на умения за диалогичност и дискусия по поставени проблеми, които да спомогнат за разширяване на общата им култура и формиране на християнски мироглед. Тези компетентности се въвеждат в VIII клас и се развиват в следващите IX–XI клас, за да получат един завършен вид в XII клас. Това подпомагат и часовете за упражнения, които са неизменна част от предложената програма и чийто брой е съобразен с часовете за нови знания.

Целите на обучението по *религия – християнство-православие* се постигат чрез използване на интерактивни методи на преподаване, поставяне на казуси и решаването им чрез дискусия, подготвяне на презентации от учениците по предварително подбрани теми.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Да познава основните истини на християнството • Да познава основните догматически различия между православие, римокатолицизъм и протестантство • Да познава основните нравствени добродетели на Православната Църква • Да познава най-влиятелните авторитети на православната богословска мисъл • Да познава основните съчинения на православните богослови и християнски мислители • Да познава основните идеи в най-значимите трудове на светите отци на Църквата • Да познава основните принципи на духовния опит на Православната Църква • Да познава влиянието и ролята на православия в обществения и културен живот • Да познава отношението на православия към светските науки и философията
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Да формира активна позиция по актуални социални въпроси. • Да изразява съпричастност към проблемите на социално-слабите и изпаднали в нужда хора. • Да формира устойчиви нагласи и навици на християнско състрадание, милосърдие и благотворителна дейност. • Да изразява толерантност и солидарност към представители на различни етнически и религиозни общности. • Способност да излага и предава обективно получените знания по религия.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Активно отношение и готовност за сътрудничество с хуманитарни институции и религиозни общности. • Активно усвояване на основните християнски ценности и нагласа за прилагането им в социалните отношения. • Творческо осмисляне значението на труда като добродетел.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видни апологети на християнската вяра в лицето на св. Василий Велики, св. Григорий Богослов, св. Йоан Златоуст, техния живот и основни моменти от техните учения; притчи и чудеса, съпровождащи земния живот на Господ Исус Христос; историята на вселенските събори и тяхното значение за формиране на православната християнска догматика. 	тест	Исус Христос, Спасител, свети отци , Църква, вселенски събор, догмат
1. Тема: Християнският мироглед и философията за човека – основни разлики – 4 часа (8 часа)			
1.1. Влияние на християнството за формиране на нравственото съзнание след Христа	<ul style="list-style-type: none"> • Има понятие за Бога като Творец на природата и човека • Познава достойнството на човешката личност като Божие творение • Познава нравствената и духовната потребност като най-дълбока същност на човека • Познава християнското общество като социален модел 	за нови знания	християнска солидарност, личност, духовна потребност
1.2. Антропологията на св.ап. Павел – дух, душа и тяло	<ul style="list-style-type: none"> • Знае християнското учение за човека. • Знае за материалното и духовно начало в човешката природа • Познава същността на християнското учение за свободната воля. • Знае за безсмъртието на човешката душа, изложено във философията на Платон и творенията на св.отци . 	за нови знания	дух, душа, тяло, добро и зло, свободна воля, Божи образ

<p>1.3. Учение за човека във възгледите на християнските религиозни мислители – Бердяев, Соловьев, Илин, Ст. Михайловски, Аверинцев, св. Николай Велимирович и др.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава персонализма на Бердяев. • Познава идеята за всеединството при Соловьев. • Запознат е с вярата и идентичността в творчеството на Михайловски • Запознат е със съмнението и вярата във възгледите на Илин • Запознат е с любовта към ближния у Аверинцев • Запознат е с моралната и духовна криза като предизвикателство в творчеството на св. Николай Велимирович 	за нови знания	персонализъм, идентичност, разум и знание, вина и грях, духовна криза
<p>1.4.</p>	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
<p>2. Тема: Любовта към ближния- духовни и социални измерения – 5 (10 часа)</p>			
<p>2.1. Християнското разбиране за справедливостта, солидарността и достойнството на личността като ценност</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава нравствената ценност на човека като Божие творение в творенията на светите отци • Познава понятието справедливост като една от класическите добродетели във философията на елинизма и нейното християнско съдържание • Познава свободата на човека като най-възвишен израз на човешкото достойнство 	за нови знания	справедливост, истина
<p>2.2. Любовта към враговете</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с онтологичните предпоставки: <ul style="list-style-type: none"> – уникалността на всяка една човешка личност като носител на Божия образ – преоткриването на доброто във всеки един човек 	за нови знания	смирение, търпение

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава снисхождението и смирението като определящ мотив за толерантно отношение 		
2.3. Християнското отношение към грешните, малцинствата и мигрантите	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с понятието за нравствен дълг • Запознат е с критичното отношение към себе си • Формира нагласа за съвместно съжителство и толерантност 	за нови знания	грях, вина, самокритичност, толерантност
2.4. Спасяването на евреите като морален акт и проява на християнска любов	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с историческите обстоятелства през 1943 г. • Запознат е с ролята на Църквата като морален коректив в обществото в периоди на исторически изпитания • Запознат е с активното участие на екзарх Стефан и патриарх Кирил при спасяването на евреите. • Запознат е с моралните измерения на този акт 	за нови знания	Еврейски въпрос, Църква и общество, личен пример
2.5.	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
3. Тема: Дълбоката духовна и морална криза – анализ на причините и последиците – 4 часа (8 часа)			
3.1. Потребителски подход към живота	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за подмяната на духовни и морални ценности • Запознат е с формирането на консуматорски подход към живота – хедонизъм и евдемонизъм 	за нови знания	разпад на моралното съзнание, социална дезинтеграция, агресия хедонизъм, евдемонизъм
3.2. Възраждане на религиозния синкретизъм, философския релативизъм и	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с прекъснатата връзка с традиционните вероизповедания • Запознат е с подмяната на истинската вяра с езическите култове и философски учения 	за нови знания	синкретизъм, релативизъм, nihilизъм

моралния нихилизъм в съвременното общество	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с подмяната на обективните критерии за добро и зло и възраждане на автономната етика • Запознат е с духа на отрицание и криза в доверието към институции и морални авторитети 		
3.3. Отчуждението като социален феномен	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с резултата от липса на християнска любов към ближния • Запознат е с егоцентризъм и краен нарцисизъм • Запознат е с проявите на отчуждение – отчаяние, депресия 		самолюбие, гордост, съзнание за самодостатъчност
3.4	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
4. Тема: <i>Отношение към природата като Божие творение</i> – 3 часа (6 часа)			
4.1. Формиране на екологично съзнание	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с християнското отношение към заобикалящия ни свят • Запознат е със значението на целесъобразното използване на природните ресурси • Запознат е с призванието на човека като отговорен разпоредител на природата като Божие творение 	за нови знания	Бог, творение, природа, екологично съзнание
4.2. Отношение на християнството към естествените науки	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е, че вярата и науката взаимно се допълват • Запознат е с ролята на естествените науки като средство за познание на Божието творение • Запознат е с вярата на различни представители на естествените науки 	за нови знания	наука и знание, вяра и познание
4.3	Представяне на презентация по предварително поставена тема и	упражнения	

	дискусия		
5. Тема: Вярa и разум – 5 часа (10 часа)			
5.1. Светоотеческо разбиране за отношението между вярата и разума	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с предназначението на разума като свойство на богоподобната човешка природа • Запознат е с образованието на ума като християнска добродетел • Запознат е със значението на самопознанието и формирането на християнски характер 	за нови знания	вяра и разум, самопознание, стремеж към съвършенство
5.2. Възгледите на св. Григорий Богослов и св. Василий Велики	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с отношение към философията и „външната ученост” на светите отци • Запознат е с допирните точки между философия и богопознание 	за нови знания	богопознание, философско образование
5.3. Възгледите на Йоан Екзарх	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с отношението към творението в „Шестоднев“ • Запознат е с отношението към философията в „Небеса“ • Запознат е с отношението към естествените науки 	за нови знания	Творение, философия
5.4. Вярa и чудеса	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е със светите Божии угодници като образец за съвършенство • Запознат е с житията на светците като израз на живия опит на Църквата. • Знае за светите мощи и чудотворни икони като свидетелство на вярата 		вяра, святост, чудеса, икони, мощи
5.5	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	

6. Тема: Отношение на християнството към философията – 4 часа (8 часа)			
6.1. Св. Юстин Философ	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с положителното отношение към философията като средство за богопознание – „учение за семената на словото“ 	за нови знания	философия и познание
6.2. Климент Александрийски	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с учението на Климент Александрийски за философията като „ancilla theologicae“ 	за нови знания	
6.3. Св. Патриарх Фотий	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е със значението на философията и естествените науки в духовното наследство на св. Патриарх Фотий Запознат е с историческата роля на св. патриарх Фотий за покръстването на българския народ – послание и съвети към св. цар Борис Запознат е с отношението към властта като служение на народа според патриарх Фотий 	за нови знания	
6.4	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
7. Тема: Православие и култура – 3 часа / 6 часа /			
7.1 Ролята на БПЦ и християнството за формиране на културната и национална идентичност	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с отношението на църквата към историята като богочовешки процес Запознат е със значението на културата и духовната потребност Запознат е със социалните измерения на стремежа на човека към духовно усъвършенстване Запознат е с християнските традиции и културна идентичност Запознат е с историческата роля на БПЦ за съхраняване на националната и културна идентичност – национални традиции, 	за нови знания	Духовна потребност, социална интеграция, верско и национално самосъзнание, хуманизъм

	<p>църковни празници, православно самосъзнание</p> <ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с хуманизмът като идеология и християнските ценности 		
7.2 Глобализацията – социални и духовни измерения	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с християнско разбиране за историята и съвременните глобални процеси • Запознат е с моралната и духовна криза в съвременния свят • Запознат е с отношението на православието към биоетиката – клониране, евтаназия, сурогатно майчинство и др. 	за нови знания	Глобализация, евтаназия, клониране, морална криза
7.3	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
8. Тема: Отношение на Православната Църква към обществото – 5 часа / 10 часа /			
8.1 Християнско учение за семейството	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за християнското семейство като тайнство • Запознат е със задълженията и отговорностите в отношенията родители – деца • Запознат е с отчуждението като социален феномен – неговите причини и последици • Запознат е с насилието и агресията като форма на отчуждение и липса на християнско възпитание • Запознат е с отношението на православната църква към еднополовите бракове 	за нови знания	Семейство, брак, църковен ритуал, агресия
8.2 Секуларизъм и	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с протестанския възглед за секуларизма 	за нови знания	Секуларизъм, миросглед,

християнство	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с православния възглед за секуларизма като криза в религиозното самосъзнание • Запознат е със понятията секуларизъм и атеизъм 		протестантизъм
8.3 Християнското разбиране за труда	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с езическото разбиране за труда • Запознат е с християнското отношение към труда като добродетел – в творенията на св.отци и патриарх Кирил • Запознат е с отношение към богатството и бедността 	за нови знания	Езичество, труд, способности, таланти
8.4 Гражданско общество и религиозна общност – морални и социални измерения	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с взаимоотношенията между църквата и гражданските институции • Запознат е с автономията между църква и държава /цезаропапизъм и папоцезаризъм/ • Запознат е с християнското отношение към политиката и властта • Запознат е с християнското отношение към патриотизъм, война и мир – морални и социални аспекти 	за нови знания	Гражданско общество, политика, християнска социология
8.5	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
		Обобщение	
Годишен преговор – изходно ниво		Тест	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във XI клас е 36 часа.

За нови знания	24 ч. - 66%
За упражнения и практически дейности	8 ч. - 22%
За обобщение	2 ч. - 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. - 6%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във XI клас е 72 часа.

За нови знания	48 ч. - 66%
За упражнения и практически дейности	16 ч. - 22%
За обобщение	4 ч. - 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. - 6%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА XII КЛАС

Учебната програма за този клас има за цел да обобщи и да затвърди всичко научено в основното и средното образование по *религия – християнство-православие*. За постигането на тази цел предлагаме да се изградят няколко тематични кръга, в които, чрез дискусия, ръководена и насочвана от преподавател-богослов, да се обобщават, затвърждават, задълбочават и приемат на по-високо ниво истини и основни мирогледни принципи на Православното християнство, които да утвърждават идентичността на личността на младежите и тяхното проактивно място в обществото. Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* в XII клас е разработено в шест тематични кръга: 1. *Вяра и знание*; 2. *Религия и екология*; 3. *Личност и общност*; 4. *Църква и общество*; 5. *Православие и култура*; 6. *Конфесионална принадлежност и човешки права*.

Очевиден приоритет в програмата е изграждането на умения за диалогичност и отвореност, основани на достоверно самочувствие от познаването на наследството и българския принос в изграждането на християнската цивилизация, която е в основата на светоусещането и културата на Европа. Постепенното изграждане на умения и компетентности, които се формират в целия процес на обучение по *религия – християнство-православие* към XII клас води до изграждането на пълноценни и дейни личности, вграждащи българския принос в семейството на европейските християнски народи. Дейностите за развитие на преносимите компетентности се осъществяват в часовете за упражнения и обобщения през цялата учебна година.

Овладяването на умения като приоритет се проявява в предвиденото според тази учебна програма съотношение между брой на часовете за нови знания и тези за практически дейности и упражнения, както и в съотношението между формите на оценяване.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за научния спор между креационисти и еволюционисти • Разбира смисъла на творчеството • Знае основното за отношението на християнството към темите на екологията • Осъзнава мястото на богословието в кръга на останалите науки • Познава разликата между индивид и личност • Знае за ролята и мястото на християнството в историята • Познава жития на светци • Познава и разбира мястото и ролята на християнството в България
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и оценява събития и личности • Споделя своите възгледи свободно и отговорно • Прилага наученото на дело • Различава ценностните характеристики на отделните религии • Може да оцени равноценността на другия и има положително отношение към общуването
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Изгражда предприемачески дух, насочен към иновации и творчество • Разбира основите на християнския светоглед • Цени културата на паметта • Стреми се към общностна активност • Уважава и цени българския модел и принос в изграждането на християнската цивилизация

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава базисни познания, върху предходния материал по дисциплината 	диагностика	
1. Тематичен кръг: Вярa и знание – 5 часа (10 часа)			
1.1. Наука и богословие 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните характеристики на понятията <i>вяра и знание</i> • Знае за съвременната дискусия по темата <i>вяра и знание</i> • Презентира аргументите от двете гледни точки 	нови знания	вяра и разум, знание и мъдрост
1.2. Творец и творчество 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае библейските свидетелства за Бога като Творец • Познава православно разбирание за онтологичното различие между Творец и творение • Прави разлика между несътворено, сътворено и родено • Проявява интерес към библейските и светоотеческите свидетелства, както и към съвременните коментари по темата 	нови знания упражнение	Свобода, творчество, творец и творение, тварно-нетварно
1.3. Сътворение и/или еволюция 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава началата на креационизма и еволюционизма • Знае за съвременния дебат по темата • Различава различните гледни точки и интерпретации от страна на научните школи и религиозни традиции 	нови знания упражнение	Креационизъм, еволюционизъм, уникалност, природа, лице
2. Тематичен кръг: Религия и екология – 5 часа (10 часа)			
2.1. Християнски ценности и околна	<ul style="list-style-type: none"> • Разглежда творението като ценност. Коментар върху Битие 1:31 • Интерпретира влиянието на човешкото поведение 	нови знания	ценност, равноценност

среда 1 ч.	(добродетел/грях) върху околната среда. Коментар върху Битие 3:17-18.		
2.2. Екология на светостта 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае примери от живота на светците и отношението им към околната среда • Познава основанията на благодарственото отношение към света • Различава употребата на благата с благодарност от употребата на благата като даденост 	нови знания упражнение	святост, дар, блага
2.3. Духовност и ГМО 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основите на християнския православен светоглед • Познава принципите на индустриалното и екологичното отношение към околната среда. • Коментира политическите и социално-икономическите теории на съвременните екологични движения от християнска гледна точка 	нови знания упражнение	ГМО, сътворено, модифицирано
3. Тематичен кръг: Личност и общност – 5 часа (10 часа)			
3.1. Човекът – от индивид до личност 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава етимологията и семантиката на понятията • Знае основните принципи на православното учение за личността 	нови знания	индивид, личност
3.2. Свобода и истина 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейските свидетелства за Бога като свободен от всяка обусловеност • Различава истината като личностна (коментар върху Иоан 14:6) и абстрактна (Иоан 18:38) категория 	нови знания упражнение	свобода, истина
3.3. Общността като цел на личността (свободата, проявена като любов) 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае разликата между общност и общество • Познава общението като осъществяване на личността • Различава свободата и любовта като присъщи на личностния и общностния начин на съществуване 	упражнение, практически дейности	Църква, общност, събрание
4. Тематичен кръг: Църква и общество – 5 часа (10 часа)			

4.1. Църквата и държавата 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава отношението на църквата към обществото • Познава социалните измерения на религията • Познава отношението на религията към различните форми на държавно управление – теокрация, монархия и република 	нови знания	Общество, държава, теокрация, монархия, демокрация
4.2. Църква и политика 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае отношението на църквата към властта • Познава влиянието на църквата при формиране на политическите традиции в България през Възраждането и в Европа XIX–XX в. 	нови знания упражнения	Власт, освещаване, управление
4.3. Българският пример (Екзархия „вместо“ държава) 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае ролята на Църквата преди освобождението на България • Познава ролята на изтъкнати дейци за църковно и национално освобождение (Българският Великден) 	упражнения	Възраждане, екзархия, ферман, устав
Християнинът – отговорен и активен гражданин 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава историята на изтъкнати църковни дейци участвали активно в обществения живот – Търновски митрополит Климент, екзарх Антим , екзарх Йосиф • Познава отношението на църквата към войната, насилието и мира • Знае за ролята и мястото на църквата като морален коректив • Познава християнското разбиране за свободата като отговорност пред Бога , ближния и себе си 	обобщение	Отговорност, мир, война, саможертва
5. Тематичен кръг: Православие и култура – 5 часа (10 часа)			
5.1. Християнство и история 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае християнското разбиране за историята • Познава учението за <i>началото</i> и <i>края</i> на историята 	нови знания	Време, вечност, текст, събитие
5.2. Християнство и цивилизация. Наследство и памет 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава приносите на християнството в изграждането на съвременната цивилизация • Знае за ролята на църковното съзнание в опазването на паметта • Знае и разказва за своите предци • Посещение на катакомбите под храм „Св. София” 	нови знания упражнения/ практически дейности	Цивилизация, култура, предание, вечна памет

5.3. Език и светоглед – българският принос 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава ролята на църквата в България за създаването и запазването на българския език • Знае историята на равноапостолното дело на св. Седмочисленици • Познава географията на разпространението на българския език • Знае основните отлики на понятието <i>свещен език</i> 	нови знания упражнения	Език, езичество, Шестоднев, кирилица, богослужебен език
6. Тематичен кръг: Конфесионална принадлежност и човешки права – 5 часа (10 часа)			
6.1. Сравнителен анализ между ролята на религията в политиката на ислямските страни и в християнския свят 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • знаят за влиянието на религията в политическите традиции на исляма и християнството • запознати са с възникването на клерикалните партии в Европа през XIX в. и политизирането на исляма в страните от Близкия изток 	нови знания упражнение	партия, клерикализъм, радикален ислям
6.2. Интеграцията на религиозните общности в съвременното общество и религиозният фундаментализъм 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • запознати са със социална интеграция на религиозните общности – образование, култура и социална реализация • познават предпоставките за радикализиране на религиозните общности – социална изолация и националистически настроения 	нови знания упражнение	Фундаментализъм, образование, културна интеграция
6.3. Религия и секуларизация – последици и предизвикателства 1 ч	<ul style="list-style-type: none"> • запознати са с влиянието на светския модел върху религиозните традиции в исляма и християнските страни • познават мултикултурализма като социално явление – развитие и последици 	обобщение	Секуларизация, мултикултурализъм
Годишен преговор (изходно ниво) 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-</i> 	тест	Диагностика на формираните представи

	<i>Православие</i> за XII клас представи и понятия, свързани с изучаваните теми		и понятия, заложиени в учебната програма
--	---	--	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в XII клас е 31 часа.

За нови знания	15 ч. – 48.39 %
За упражнения и практически дейности	12 ч. – 38.71 %
За обобщение	2 ч. – 6.45 %
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. – 6.45 %

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в XII клас е 62 часа.

За нови знания	30 ч. - 48.39 %
За упражнения и практически дейности	24 ч. – 38.71 %
За обобщение	4 ч. – 6.45 %
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. – 6.45 %